

SOK-yhtymä 2015

Tilinpäätös 1.1.–31.12.2015

SOK-yhtymän tilinpäätös 2015

Hallituksen toimintakertomus	4	SOK-yhtymän tunnusluvut 2011–2015	58
Konsernitilinpäätös, IFRS	10	Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS	60
Konsernin tuloslaskelma.....	10	SOK:n tuloslaskelma.....	60
Konsernitase.....	11	SOK:n tase.....	61
Konsernin rahavirtalaskelma.....	12	SOK:n rahoituslaskelma.....	62
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	13	SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot.....	63
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot:		Hallituksen ehdotus SOK:n tilikauden	
Perustiedot.....	14	ylijäämän käyttämisestä	70
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	14	Tilintarkastuskertomus	71
1. Segmentti-informaatio.....	22	Hallintoneuvoston lausunto	72
2. Myytävänä olevat omaisuuserät.....	26		
3. Yrityshankinnat ja perustetut yritykset.....	27		
4. Liiketoiminnan muut tuotot.....	27		
5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut.....	27		
6. Poistot ja arvonalentumiset.....	29		
7. Liiketoiminnan muut kulut.....	29		
8. Tilintarkastajan palkkiot.....	29		
9. Rahoitustuotot ja -kulut.....	29		
10. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan			
kirjatut erät.....	30		
11. Tuloverot.....	30		
12. Aineelliset hyödykkeet.....	31		
13. Sijoituskiinteistöt.....	32		
14. Aineettomat hyödykkeet.....	33		
15. Liikearvon arvonalennustestaus.....	34		
16. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä.....	34		
17. Pitkäaikaiset rahoitusvarat.....	36		
18. Laskennalliset verot.....	37		
19. Vaihto-omaisuus.....	38		
20. Myyntisaamiset ja muut			
lyhytaikaiset korottomat saamiset.....	38		
lyhytaikaiset korolliset saamiset.....	38		
22. Rahavarat.....	38		
23. Oma pääoma.....	38		
24. Lisäosuuspääoma.....	38		
25. Korolliset velat.....	39		
26. Korottomat velat.....	39		
27. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.....	40		
28. Varaukset.....	44		
29. Muut vuokrasopimukset.....	44		
30. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden			
hintariskien hallinta.....	45		
31. Lähipiiritapahtumat.....	53		
32. Vastuusitoumukset.....	54		
33. Tytär- ja osakkuusyhtiöt.....	56		
34. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat.....	57		

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristön kehitys

Suomen talouden kehitys jatkui edelleen heikkona vuonna 2015. Talouskasvu jäi lähelle nollaa ja kilpailijamaita alhaisemmaksi. Selvää käännettä parempaan ei tapahtunut. Maamme talous on ollut ja on vielä pitkään vaikeuksissa suuressa rakenteellisessa murroksessa.

Suomen vienti väheni edelleen ja se on supistunut viime vuosien aikana enemmän kuin minkään muun kehittyneen talouden maan vienti. Työpaikat erityisesti teollisuudessa ovat vähentyneet nopeasti ja pitkäaikais- sekä rakennetyöttömien määrä kasvaa. Työllisyysasteemme on selvästi muita Pohjoismaita alempi. Yksityinen kulutus on pysynyt laimeana olemattomasta inflaatiosta huolimatta.

Yleisen talouskehityksen heikkous näkyi kaupan alalla. Vähittäiskaupan ja sen suurimman toimialan päivittäistavarakaupan liikevaihdot laskivat edelliseen vuoteen verraten. Päivittäistavarakaupassa liikevaihdon väheneminen johtui pääosin hintojen alenemisesta. Merkittävämpään myynnin kasvuun päästiin vain urheiluvälineiden ja kodin tekniikan osalta.

TALOUDELLINEN KEHITYS

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden tukipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankinta- ja valikoimapalvelut.

Liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Baltian alueella ja Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellinen kehitys

1.1.–31.12.2015

SOK-yhtymän jatkuvien toimintojen liikevaihto 1.1.–31.12.2015 oli 7 038,4 miljoonaa euroa, jossa oli vähennystä 3,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. SOK-yhtymän liikevoitto oli 11,1 miljoonaa euroa (43,1 milj. €). Tuloksen heikkeneminen aiheutui lähinnä vertailuvuonna toteutuneen S-Pankin ja LähiTapiola Pankin kombinaatiofuusion tulosvaikutuksesta, joka oli +32 miljoonaa euroa, ja on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin. Sekä liikevaihdossa, että liikevoitossa näkyvät lisäksi SOK-yhtymän tehostamisohjelman vaikutukset. Kuluja karsimalla SOK-yhtymä on osallistunut koko S-ryhmässä toteutettuun säästöohjelmaan ja alueosuuskaupoilta veloitettavia palveluveloituksia pienentämällä osaltaan rahoittanut tilikaudella lanseerattua halpuuttamista. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 6,9 prosenttia eli 488,5 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot	2015	2014	2013
Liikevaihto, milj. €	7 038	7 286	7 317
Liikevoitto, milj. €	11,1	43,1	-7,9
Liikevoitto %:ia liikevaihdosta	0,2	0,6	-0,1
SOK-yhtymä			
Oman pääoman tuotto-%	0,1	5,5	0,8
Omavaraisuusaste, %	37,0	38,3	36,3

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisesti kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liiketulosta.

	Liikevaihto	+/- %	Liiketulos	Muutos
	M€	ed. v.	M€	M€
Marketkauppa	447,5	-16,8	-27,3	-3,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	258,6	4,0	+18,9	+8,4
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 412,0	-2,8	+1,6	+0,3
Kiinteistöliiketoiminta	68,8	-0,6	+13,9	-0,1
Pankkitoiminnan tulos			+5,6	-0,2
Sisäiset eliminoinnit ja muut	-152,3	-4,0	2,9	+2,9
SOK-yhtymä yhteensä	7 034,6	-3,4	+15,6	+8,0

Rahoitus

SOK-yhtymän rahoitustilanne on ollut erinomainen koko vuoden. SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat joulukuun lopussa -79,3 miljoonaa euroa (-68,4 milj. €) ja velkaantumisaste (gearing) -12,9 prosenttia (-11,2 %). SOK-yhtymän omavaraisuusaste oli 37,0 prosenttia (38,3 %).

SOK-yhtymällä oli joulukuun lopussa likvidejä varoja 249,9 miljoonaa euroa (178,8 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättömänä 120,0 miljoonan euron (180,0 milj.€) määräinen pitkäaikainen sitova luottolimiitti.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat vuonna 2015 olivat 48,2 miljoonaa euroa (68,6 milj. €). Kotimaassa investoitiin tietojärjestelmiin, matkailu- ja ravitsemiskauppaan sekä kiinteistöihin. Lähialueilla Baltiassa ja Pietarissa investoitiin marketkauppaan, matkailu- ja ravitsemiskauppaan sekä kauppakeskuskiinteistön hankintaan Liettuassa.

Pysyvien vastaavien realisoinnit olivat vastaavasti 24,6 miljoonaa euroa (13,9 milj. €). Realisoinnit koostuivat pääosin Hankkija Oy:n osakkeiden myynnistä ja osakkuusyhtiöistä saaduista pääoman palautuksista.

Henkilöstö

Tilikauden aikana SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä oli 7 778 (2014: 8 232, 2013: 9 099).

SOK-yhtymän henkilömäärä oli vuoden 2015 lopussa 7 183, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 298 (18 %) ja tytäryhtiöiden 5 885 henkilöä (82 %). Henkilömäärä väheni edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 1 685 henkilöllä (19 %). Henkilöstöstä työskenteli ulkomailla yhteensä 3 385 henkilöä (47 %).

Vuoden aikana henkilöstön määrän vähenemiseen vaikuttivat henkilöstövähennykset SOK:lla ja tytäryhtiöissä, sekä henkilöstömuutokset lähialueilla ja logistiikassa.

Liiketoiminta-alueiden kehitys

Marketkauppa

Marketkauppa sisältää Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on viisi Prisma-yksikköä Tallinnassa sekä kaksi yksikköä Tartossa ja yksi Narvassa. Tallinnan sataman alkoholimyymälä suljettiin helmikuussa. Latvian Riiassa on toiminnassa viisi Prismaa. Liettuassa Vilnassa sijaitsee kaksi Prismaa, samoin Kaunasissa. Pietarissa on toiminnassa 17 Prismaa, kaksi tappiollista myymälää suljettiin toukokuussa ja elokuussa.

Marketkaupan liikevaihto oli 447,5 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen 16,8 prosenttia, joka johtui suurimmalta osin Venäjän liikevaihdon laskusta. Tähän pääsyyä oli heikentynyt ruplan valuuttakurssi. Marketkaupan operatiivinen liiketulos oli hieman edellisvuotta heikompi.

Marketkaupan investoinnit olivat 2,0 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli kaluston korvausinvestointeja. Näistä Baltiaan investoitiin 1,7 miljoonaa euroa ja Pietariin noin 0,3 miljoonaa euroa.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa vuonna 2015 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden johdosta sekä majoitusta ravintola-markkinoiden kysyntätilanne jatkui edelleen haasteellisena. Sokotel Oy:n liikevaihto vuonna 2015 oli 217,7 miljoonaa euroa ja kasvoi edellisestä vuodesta 6,0 prosenttia. Osasta kasvua vastasi vuoden 2014 lopulla toimintansa aloittanut Solo Sokos Hotel Tornii Tampere, jonka liikevaihto ylitti odotukset. Lokakuussa luovuttiin Break Sokos Hotel Caribbean liiketoiminnasta. Sokotel Oy:n liiketulos nousi selvästi vuodesta 2014 onnistuneen tuottavuusohjelman toimeenpanon ansiosta.

Tallinnassa matkailu- ja ravitsemiskauppaa kahdella yksiköllä harjoittavan AS Sokotelin liikevaihto oli 17,9 miljoonaa euroa kasvaen 2,0 prosenttia edellisvuodesta. AS Sokotelin operatiivinen liiketulos oli edellisvuotta heikompi johtuen jatkuneista panostuksista yksiköiden kehittämiseen.

Pietarissa SOK-yhtymän matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittaa OOO Sokotel. Pietarissa on kolme Sokos Hotellia. Yhtiön liikevaihto oli 23,0 miljoonaa euroa, jossa oli laskua 10,4 prosenttia. Paikallisessa valuutassa liikevaihto kasvoi 18,6 prosenttia. Liikevaihto parani erityisesti paikallisen kysynnän kasvun seurauksena. OOO Sokotelin operatiivinen liiketulos oli edellistä vuotta parempi huolimatta kulutason noususta ruplan kurssin heikennyttä.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan investoinnit olivat vuonna 2015 yhteensä 4,0 miljoonaa euroa. Näistä Suomeen tehtiin 2,1 miljoonaa euroa, Venäjälle 0,2 miljoonaa euroa ja Viroon 1,7 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin hotelliyksiköiden uudistusinvestoinneista.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintapalveluista, Inex Partners Oy:n tuottamista logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista sekä SOK-yhtymän pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuotetuista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista sekä hallintopalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihto oli 6 412,0 miljoonaa euroa, jossa oli laskua edellisvuodesta 2,8 prosenttia. Hankinta- ja palvelutoiminnan operatiivinen liiketulos oli uuden toimintamallin mukaisesti edellisvuotta parempi ollen 1,6 miljoonaa euroa.

Hankinta- ja palvelutoiminnan investoinnit olivat vuonna 2015 yhteensä 15,8 miljoonaa euroa. Investoinnit olivat pääosin tietojärjestelmähankintoja.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- sekä kiinteistöpalvelutuotoista. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto 68,8 miljoonaa euroa, sekä operatiivinen liiketulos pysyivät edellisvuoden tasolla. Kiinteistöliiketoiminnan investoinnit vuonna 2015 olivat yhteensä 25,8 miljoonaa euroa. Investoinneista 20,6 miljoonaa euroa kohdistui S-ryhmän Logistiikkakeskukset Oy:öön joka rakentaa Sipooseen uutta PT-logistiikkakeskusta.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrittäksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy.

S-Pankki-konsernin vuoden keskeisimmät tapahtumat linkittyivät aiemmin toteutuneisiin LähiTapiola Pankki -fuusioon sekä FIMin osake-enemmistön ostamiseen ja näiden myötä syntyneeseen tarpeeseen integroida käytössä olevat järjestelmät ja toimintaprosessit.

Osana integraatiota FIM Pankki Oy luopui helmikuussa luottolaitoksen toimiluvastaan ja jatkoi toimintaansa FIM Sijoituspalvelut Oy -nimisenä sijoituspalveluyhtiönä.

Kesäkuussa otettiin käyttöön FIMin uudistettu verkkopalvelu, jonka myötä FIMin asiakkaat saivat käyttöönsä S-Pankin pankkipalvelut. Lokakuun lopussa entisen LähiTapiola Pankin asiakkaiden palvelut yhdistettiin S-Pankin järjestelmiin.

S-Pankin tavoitteena on Suomen parhaan digitaalisen pankki-palvelukokemuksen rakentaminen ja vuoden 2015 aikana S-Pankin strategiaa täsmennettiin digitaalisuuden osalta. Henkilöstön mittavan koulutusohjelman ohella S-Pankin organisaatorakenne uudistettiin tukemaan digitaalista kehitystyötä ja -liiketoimintaa marras-joulukuussa käydyssä yhteistoimintamenettelyssä.

Vuoden 2015 lopussa S-Pankilla oli yli 2,8 miljoonaa asiakasta, joilla oli käytössään 1,8 miljoonaa S-Pankin kansainvälistä maksukorttia. Sähköisten palveluiden käytön mahdollistavat pankkitunnukset oli 1,6 miljoonalla asiakkaalla.

S-Pankin talletuskanta oli vuoden päättyessä 4 112,0 miljoonaa euroa (4 057,2 milj. €) ja antolainauskanta 2 831,1 miljoonaa euroa (2 571,1 milj. €).

S-Pankki-konsernin liiketulos oli 16,6 miljoonaa euroa (14,6 milj. €), josta SOK-yhtymän omistusosuutta (37,5 %) vastaava oikaistu tulos oli 5,6 miljoonaa euroa.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade konsernin liikevaihto oli noin 4 300 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edellisvuodesta johtuen öljyn maailmanmarkkinahinnan laskusta. Sen sijaan konsernin harjoittaman liiketoiminnan koko kasvoi Norjan liiketoiminnan mukaantulon myötä. North European Oil Trade Oy:n tilikauden voitto pysyi viime vuoden tasolla, ollen 0,4 miljoonaa euroa. SOK:n omistusosuus yhtiöstä on 50,77 prosenttia. Osakassopimukseen perustuvan yhteisen määräysvallan johdosta yhtiö käsitellään yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä.

S-Pankin ja North European Oil Trade Oy:n lisäksi muita olennaisia SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittava kiinteistörahastoyhtiö Russian and Baltics Retail Properties Ky, pakasteiden hankinta- ja logistiikkapalveluja tuottava SOK:n tytäryhtiön Inex Partners Oy:n osakkuusyhtiö Finnfrost Oy, Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaihtelu SOK-yhtymälle oli 8,0 miljoonaa euroa (7,7 milj. €).

Konsernirakenteen muutokset

Tilikauden muutokset

Myynnit ja toiminnan lopettamiset

Sokotel Oy myi Sokos Hotel Caribbean liiketoiminnan lokakuussa Holiday Club Resorts Oy:lle.

SOK-yhtymän sisäiset yritysjärjestelyt

OOO Real Estate 1 ja OOO Real Estate 2 fuusioitiin huhtikuussa OOO Otel Plusiin .

Hallinto ja tulevaisuuden näkymät

SOK:n johto ja tilintarkastajat

SOK:n hallituksen puheenjohtajana vuonna 2015 on toiminut Taavi Heikkilä. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2015 toimineet toimitusjohtaja Heikki Hämäläinen, toimitusjohtaja Esko Jääskeläinen, toimitusjohtaja Tapio Kankaanpää, toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakko, toimitusjohtaja Matti Niemi ja toimitusjohtaja Jouko Vehmas. Hallituksen varapuheenjohtajana toimi toimitusjohtaja Matti Niemi.

Tilintarkastajana on tilikaudella 2015 toiminut KHT tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Raija-Leena Hankonen.

SOK:n hallituneuvosto on nimittänyt SOK:n hallitukseen 1.1.2016 alkavaksi vuoden toimikaudeksi toimitusjohtaja Matti Niemen (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Heikki Hämäläisen, toimitusjohtaja Tapio Kankaanpään, toimitusjohtaja Hannu Krookin, toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakon ja toimitusjohtaja Jouko Vehmaksen. Hallituksen puheenjohtajana toimii SOK:n pääjohtaja Taavi Heikkilä.

SOK:n pääjohtajan apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa on SOK:n konsernijohtoryhmä. Konsernijohtoryhmään ovat vuoden 2015 aikana kuuluneet S-ryhmän liiketoimintojen ketjunohjauksesta, hankinnasta ja logistiikasta vastaava kenttäjohtaja, pääjohtajan sijainen Arttu Laine, taloudesta ja hallinnosta vastaava johtaja, CFO Jari Annala, henkilöstötoiminnoista vastaava johtaja Leena Olkkonen, SOK:n liiketoiminnoista vastaava johtaja Jorma Vehviläinen ja asiakkuudesta, viestinnästä ja digitaalisista palveluista vastaava johtaja Veli-Pekka Ääri. Konsernijohtoryhmän sihteerinä on toiminut lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen. Konsernijohtoryhmästä jäi vuoden lopussa pois Leena Olkkonen. Vuoden 2016 alusta lukien johtoryhmässä henkilöstötoiminnoista vastaa johtaja Susa Nikula.

Riskit ja epävarmuustekijät

SOK-yhtymässä on hallituksen hyväksymä riskienhallintapolitiikka, joka perustuu S-ryhmän yhteisiin riskienhallintaperiaatteisiin. SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikassa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallintatyö on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, huomioiden strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitse-

maan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

SOK-yhtymän lähiajan riskit liittyvät liiketoimintojen kilpailukykyisyyden ja tuloksellisuuden varmistamiseen Suomessa, Venäjällä ja Baltian maissa nykyisessä epävarmassa tilanteessa. SOK:n on tuettava kehittämishankkeillaan koko S-ryhmää päivittäistavarakaupan kannattavuuden ylläpitämisessä, käyttötavarakaupan tuloksellisuuden parantamisessa sekä kannattavuuden edellyttämien liiketoimintavolyymien varmistamisessa. Lisäksi SOK kiinnittää edelleen huomiota sääntelyn muutoksiin liittyvien riskien seurantaan ja hallintaan. Sääntelyn muutosten osalta lähiaikoina keskeisimpiä ovat kaupan aukiolojen vapautuminen sekä EU:n uuden tietosuoja-asetuksen julkistaminen. Uuden päivittäistavarakaupan logistiikkakeskuksen käynnistämiseen liittyy merkittäviä operatiivisia riskitekijöitä, joita pyritään minimoimaan laaja-alaisesti toteutetulla riskienhallinnalla. SOK:n oman liiketoiminnan osalta keskeiset epävarmuustekijät liittyvät Latvian, Liettuan ja Pietarin Prisma liiketoiminnan kannattavuuden varmistamiseen.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitiilin päättöksen liitetiedoissa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät ympäristöriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Merkittävimmät ympäristönäkökohdat ja niihin liittyvät toimenpiteet kuvataan S-ryhmän vuosikatsauksessa, joka julkaistaan osoitteessa www.vuosikatsaus.s-ryhma.fi keväällä 2016.

Alkaneen vuoden näkymät

Yleisen taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän liiketoimintojen menestymiselle. Kuluttajien ostovoiman heikko kehitys kotimaassa ja Venäjän talouden väisty odotukset asettavat omat haasteensa kuluneen vuoden tapaan myös vuodelle 2016.

Liiketoiminnoissa, sekä matkailu- ja ravitsemiskaupassa että markettaupassa jo toteutettujen ja edelleen jatkettavien tehostamistoimenpiteiden myötä SOK-yhtymän liiketoimintojen tulosten uskotaan haastavasta markkinatilanteesta huolimatta

parantuvan kuluneen vuoden tasosta. Kotimaan matkailu- ja ravitsemiskaupan tulosta tulee vuonna 2016 rasittamaan kulunutta vuotta suuremmat investoinnit.

Hankinta- ja palvelutoiminnan merkittävimmät riskit lähivuosina liittyvät uuteen päivittäistavaroiden logistiikkakeskukseen Sipoossa. Toiminnan sujuva käynnistyminen Sipoossa ja vanhan logistiikkakeskuksen hallittu alasajo Espoossa vaiheittain vuosien 2016 – 2018 aikana ovat merkittävässä asemassa hankinta- ja palvelutoiminnalle.

Marketkaupassa verkostoa ja toimintaa on saatu edelleen kehitettyä ja tehostettua. Venäjän epävakaa taloudellinen tilanne vaikutti kuitenkin voimakkaasti vuonna 2015 ja heikentää yhä odotuksia kuluvana vuonna. Venäjän talouden heikoista näkymistä huolimatta marketkaupan tuloksen odotetaan kokonaisuudessaan tehostamistoimenpiteiden seurauksena yhä parantuvan kuluneeseen vuoteen verrattuna.

Kokonaisuutena lähialueiden operatiivisen liikutuloksen ennakoidaan pysyvän tappiollisena Venäjän taloustilanteesta johtuen, mutta kehittyvän positiivisesti vuoteen 2015 verrattuna. Kaikki liiketoiminta-alueet huomioiden SOK-yhtymän operatiivisen liikutuloksen arvioidaan olevan vuonna 2016 positiivinen vuoden 2015 tavoin ja paranevan hieman suhteessa kuluneeseen vuoteen.

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

SOK:n jakokelpoinen ylijäämä on 566 796 759,91 euroa, josta tilikauden ylijäämä on 41 231 467,87 euroa. Hallitus esittää, että osuuspääoman korkoa maksetaan 5 627 135,14 euroa, lisäosuuspääoman korkoa maksetaan 188 864,70 euroa, hallintoneuvoston käyttörahastoon siirretään 50 000,00 euroa ja edellisten tilikausien ylijäämätilille jätetään 35 365 468,03 euroa.

SOK:n taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. SOK:n maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan SOK:n maksukykyä.

Helsingissä 10. päivänä helmikuuta 2016

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallitus

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Jatkuvat toiminnot:			
Liikevaihto	(4)	7 038,4	7 285,5
Liiketoiminnan muut tuotot		2,0	34,8
Materiaalit ja palvelut	(5)	-6 336,9	-6 564,6
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	(6)	-258,8	-283,9
Poistot ja arvonalentumiset	(7)	-62,8	-68,3
Liiketoiminnan muut kulut	(16)	-378,5	-367,9
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)		7,7	7,5
Liikevoitto (-tappio)	(9)	11,1	43,1
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(16)	-2,1	-3,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)		0,3	0,2
Tulos ennen veroja		9,4	39,7
	(11)		
Tuloverot (+/-)		-8,8	-7,0
Jatkuvien toimintojen tilikauden tulos		0,6	32,6
	(2)		
Lopetetut toiminnot			0,4
Tilikauden tulos		0,6	33,1
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		3,3	33,6
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		-2,6	-0,5
		0,6	33,1
Konsernin laaja tuloslaskelma			
Milj. €		1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Tilikauden tulos		0,6	33,1
Muut laajan tuloksen erät:			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Muuntoerot		-2,9	-12,5
Kurs sierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksiköihin		0,5	-3,1
Rahavirran suojaukset		-1,0	-2,1
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät		-5,4	-10,1
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteiseksi			
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot		-0,4	-0,2
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		-9,2	-28,0
Tilikauden laaja tulos		-8,6	5,1
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		-6,0	5,6
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		-2,6	-0,5
		-8,6	5,1

Konsernitase, IFRS

Milj. €	Viite	12.31.2015	12.31.2014
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	(12)	318,0	266,2
Sijoituskiinteistöt	(13)	34,8	38,7
Aineettomat hyödykkeet	(14)	57,9	64,0
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	(16)	161,8	162,2
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)	78,2	82,3
Laskennalliset verosaamiset	(18)	29,1	32,6
Pitkäaikaiset varat yhteensä		679,8	645,9
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(19)	163,2	174,8
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)	544,9	565,9
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)	32,7	18,8
Rahavarat	(22)	249,4	177,1
Lyhytaikaiset varat yhteensä		990,3	936,6
Myyttävänä olevien omaisuuserien varat	(2)		4,0
Varat yhteensä		1 670,1	1 586,5
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osuuspääoma	(23)	172,0	169,4
Sidotut rahastot	(23)	19,6	25,7
Kertyneet voittovarot		419,1	409,4
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		610,7	604,5
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		5,8	2,0
Oma pääoma yhteensä		616,5	606,5
Pitkäaikaiset velat			
Lisäosuuspääoma	(24)	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)	131,3	87,8
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)	28,4	30,7
Varaukset	(28)	11,2	14,4
Laskennalliset verovelat	(18)	12,2	15,7
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		195,8	161,4
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)	26,6	16,7
Lyhytaikaiset korottomat velat	(26)	113,7	113,5
Ostovelat	(26)	705,2	683,6
Varaukset	(28)	7,6	3,5
Tilikauden verovelka		4,6	0,1
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		857,7	817,4
Myyttävänä olevien omaisuuserien velat	(2)		1,3
Oma pääoma ja velat yhteensä		1 670,1	1 586,5

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Liite-tieto / Viite	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien ja lopetettujen toimintojen liiketulos		11,1	45,4
Oikaisut liiketulokseen	(A)	26,2	35,2
Käyttöpääoman muutos	(B)	54,8	65,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		92,1	145,8
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	(20)	0,1	0,4
muut rahoituskulut	(9)	-17,5	-49,6
muut rahoitustuotot	(9)	29,7	14,8
Saadut osingot liiketoiminnasta	(9)	0,1	0,1
Maksetut välittömät verot	(11)	-3,2	0,2
Liiketoiminnan rahavirta		101,4	111,6
INVESTOINNIT			
Hankitut tytäryhtiöt vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	(2)		-12,0
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	(3)		4,0
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	(12)	-34,5	-33,2
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	(12)	-13,7	-23,5
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	(12)	25,1	9,9
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos	(12)	-8,8	14,2
Saadut osingot investoinneista	(9)	0,7	6,0
Investointien rahavirta		-31,1	-34,4
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen nostot	(25)	1,5	14,9
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	(25)	-0,2	
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	(26)	-0,5	-28,2
Maksetut korot	(9)	-3,8	-2,1
Saadut korot	(9)	1,6	1,2
Osuuspääoman lisäys	(23)	2,6	6,0
Maksetut osuuspääoman korot	(24)	-0,2	-0,2
Rahoituksen rahavirta		1,1	-50,7
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		71,4	26,5
Rahavarat tilikauden alussa	(23)	178,8	157,7
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		-0,8	-5,3
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		71,4	26,5
Rahavarat tilikauden lopussa	(23)	249,4	178,8
Oikaisut liikevoittoon	(A)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-0,2	-1,2
Poistot ja arvonalentumiset		62,8	68,3
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-36,4	-32,0
		26,2	35,2
Käyttöpääoman muutos	(B)		
Liikesaamisten muutos		20,5	34,3
Vaihto-omaisuuden muutos		11,6	7,1
Korottomien velkojen muutos		22,7	23,8
		54,8	65,2

Lyhytaikaisten lainojen laina-aika on lyhyempi kuin 3 kuukautta
Rahavirtalaskelma sisältää sekä jatkuvien, että lopetettujen toimintojen rahavirrat.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. €	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma								Oma pääoma yhteensä
	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Vararahasto	Hallinto-neuvoston käyttörahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	
Oma pääoma									
1.1.2014	163,4	16,9	18,5	0,1	-2,6	397,6	593,8	0,8	594,6
Kauden laaja tulos		-9,7			-18,1	33,6	5,8	-0,5	5,3
Osuuspääoman lisäys	6,0						6,0		6,0
Määräysvallattomien omistajien osuuden hankinta							0,0	1,7	1,7
Muut muutokset				-0,0		-1,1	-1,2		-1,2
31.12.2014	169,4	7,2	18,5	0,0	-20,6	430,0	604,5	2,0	606,5
Kauden laaja tulos		-6,1			-2,8	3,3	-5,6	-2,6	-8,2
Osuuspääoman lisäys	2,6						2,6		2,6
Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa						9,7	9,7	6,5	16,1
Muut muutokset				0,0		-0,4	-0,4		-0,4
31.12.2015	172,0	1,1	18,5	0,0	-23,4	442,5	610,7	5,8	616,5

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Perustiedot

SOK-konsernista käytetään SOK:n sääntöjen mukaan nimeä SOK-yhtymä. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

SOK:n tarkoituksena on luoda kilpailuetua S-ryhmän liiketoiminnalle. SOK toteuttaa toimintansa tarkoitusta kehittämällä ja ohjaamalla S-ryhmän strategioita, arvoketjua ja ketjutoimintaa yhteistyössä osuuskauppojen kanssa. SOK tuottaa S-ryhmän tarvitsemat yhteiset, kilpailukykyä lisäävät palvelut sekä harjoittaa S-ryhmän tarjonnalle synergiaa ja taloudellista lisäarvoa tuottavaa, kannattavasti kasvavaa liiketoimintaa kotimaassa ja lähialueilla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta <http://www.s-kanava.fi>.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2015 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla olevissa laatimisperiaatteissa ole muuta kerrottua.

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnuksiluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

S-Pankki laatii konsernitilinpäätöksen suomalaisten tilinpäätösstandardien mukaisesti (FAS). Yhdisteltäessä S-Pankki-konsernin tulos SOK-yhtymän konsernitilinpäätökseen (IFRS) on tehty tarvittavat IFRS-oikaisut, merkittävimpana pankin konsernilikearvopoistojen oikaisu.

Tilikaudella 2015 sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

Tilikaudella 2015 sovelletuilla IAS 19:n Työsuhde-etuudet muutoksilla ja IFRS-standardien vuosittaisilla parannuksilla (vuositaitaiset parannukset 2010–2012 ja 2011–2013) ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät yritysten yhteenliittymissä hankittujen hyödykkeiden sekä tasolle kolme luokiteltavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen, arvonalentumistestaukseen sekä laskennallisiin verosaamisiin ja varauksiin.

Merkittävässä yritysjärjestelyissä konserni on käyttänyt ulkopuolista neuvonantajaa arvioitaessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja ja niiden arvostuksen osalta on tehty vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin. Lisätietoa liiketoimintojen yhdistämisistä on esitetty liitetiedossa 3. Yrityshankinnat ja perustetut yritykset.

Arvonalentumistestaukset tehdään vuosittain liikearvolle sekä mahdollisille keskeneräisille aineettomille hyödykkeille. Näiden lisäksi tappiollisten ulkomaisten liiketoimintojen osalta on tehty arvonalentumistestaukset.

Arvonalentumistestauksessa testattavan liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuneilla menoilla. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Liikearvon arvonalentumistestausta on kuvattu tarkemmin liitetiedossa 15. Liikearvon arvonalennustestaus.

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen liittyviä oletuksia ja keskeisiä epävarmuustekijöitä on kuvattu liitetiedossa 27. Rahoitusvarojen ja –velkojen käyvät arvot. Laskennallisista verosaamisista ja varauksista annetaan lisätietoja liitetiedoissa 18. Laskennalliset verot ja 28. Varaukset.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emo-osuuskunnan lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emo-osuuskunnalla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Suomen lisäksi tytäryhtiöitä on Venäjällä, Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenetelmää, jonka mukaan hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypiin arvoihin hankintahetkellä. Liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan pääoman menoja, on kirjattu kuluksi.

Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta ja osakkuusyritykset, joissa konsernin omistusosuus äänimäärästä on 20–50 prosenttia ja joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole veloitteita osakkuus- tai yhteisyrityksiin liittyen. Sijoitustarkoituksessa hankitun osakkuus- tai yhteisyrityksen tulososuus on esitetty liikevoiton alapuolella ennen rahoitustuottoja ja -kuluja. Konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos on sitä vastoin esitetty ennen liikevoittoa.

Tilivuoden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankinta- tai perustamisajankohdasta alkaen. Myydyt tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siihen saakka, jolloin määräysvalta, yhteinen määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutok-

set, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Tilikauden voitto tai tappio sekä tilikauden laaja tulos on jaettu emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille. Määräysvallattomien omistajien osuus on esitetty omana eränä konsernin omassa pääomassa.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään (ne varat ja velat, joista osakas vastaa) yhteisenä toimintona omistusosuuden mukaisesti rivi riviltä.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emo-osuuskunnan toiminta- ja esittämisenvaluutta. Ulkomaisten konserniyritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrityksen toimintaympäristön valuutassa.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoimna olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin liikevoiton yläpuolelle. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssierot, jotka johtuu tuloslaskelmaerien ja muun laajan tuloksen erien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän mukaan samoin kuin kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista ja oman pääoman osalta, on kirjattu omana eränä muihin laajan tuloksen eriin. Kun ulkomainen tytär-, osakkuus- tai yhteisyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tulosvaikutteisesti myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Ulkomaisille tytäryhtiöille myönnettyjen lainojen kurssierot on käsitelty muun laajan tuloksen erissä siltä osin, kun niiden takaisinmaksu ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvaroja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset rahoitusvarat, myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset, lyhytaikaiset korolliset saamiset, lyhytaikaiset sijoitukset ja rahavarat.

Pitkäaikaiset rahoitusvarat koostuvat osakkeista, pääomalainasaamisista, muista pitkäaikaisista lainasaamisista sekä pitkäaikaisista myyntisaamisista. Rahoitusvaroihin luettavat myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset sisältävät myyntisaamiset, johdannaissaamiset ja rahoituserien siirtosaamiset. Lyhytaikaiset korolliset saamiset muodostuvat lyhytaikaisista lainasaamisista ja muista lyhytaikaisista saamisista. Rahavarat koostuvat käteisvaroista sekä erittäin likvideistä saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkoja sisältyy seuraaviin taseen eriin: lisäosuuspääoma, pitkäaikaiset korolliset velat, pitkäaikaiset korottomat velat, lyhytaikaiset korolliset velat, lyhytaikaiset korottomat velat ja ostovelat.

Lisäosuuspääoma käsitellään vieraassa pääomassa, koska osuuskunnalla on ehtojen mukaisesti velvollisuus palauttaa pääoma vaadittaessa. Pitkäaikaiset korolliset velat muodostuvat veloista osuuskaupoille ja muille sekä rahoitusleasingveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun. Ostovelat koostuvat lyhytaikaisista ostovelosta. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista veloista muille sekä lyhytaikaisista rahoitusleasingveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja.

Lisäosuuspääoma käsitellään vieraassa pääomassa, koska osuuskunnalla on ehtojen mukaisesti velvollisuus palauttaa pääoma vaadittaessa. Pitkäaikaiset korolliset velat muodostuvat veloista rahoituslaitoksille ja muille sekä rahoitusleasingveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun. Ostovelat koostuvat lyhytaikaisista ostovelosta. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista veloista rahoituslaitoksille, osuuskaupoille ja muille sekä lyhytaikaisista rahoitusleasingveloista. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja.

SOK-yhtymässä sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusvarat ja -velat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alun perin käypään arvoon lisätyn välittömällä hankintakuluilla.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Koronvaihtosopimusten käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen ja muuntamalla näin saadut valuuttamäärät euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteeraamia valuuttakursseja. Korkeusoptioiden arvostamisessa on käytetty vastapuolen hintanoteerausta. Valuuttatermiinien käypä arvo on laskettu arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiiniin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin kirjataan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon kirjattavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon kirjattava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenuon erotus.

Johdannaisten käyvän arvon muutokset on suojauslaskentaa lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti. Myynnin ja myyntisaamisen suojaamiseksi solmituista johdannaissopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisen suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Suurin osa sähköjohdannaisista siirrettiin S-Voima Oy:lle vuonna 2010. Tässä yhteydessä SOK:lle jäi sähköjohdannaisia, jotka siirrettiin edelleen S-Voima Oy:lle vastakkaismerkkisin sopimuksin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon, mutta niiden tulosvaikutus on nettona nolla.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin kirjataan sellaiset saamistodistukset ja muut johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä ja jotka erääntyvät määrättyinä päivinä. SOK-yhtymällä ei ole ollut eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia 2014 tai 2015.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja saamisiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään

arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Lainoihin ja saamisiin kirjataan sellaiset toimivilla rahoitusmarkkinoilla noteeraamattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja jotka eivät kuulu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin rahoitusvaroihin tai myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Tähän ryhmään sisältyvät myös sijoitukset S-pankin debentuurilainoihin. Lainojen ja saamisten transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen teko hetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintameno erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintameno erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Suojauslaskenta

Konserni soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa osaan konsernin tavaraostojen suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaisopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta niihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muuhun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Objektiivisena näyttönä pidetään esimerkiksi asiakkaan maksujen viivästymistä, maksukyvyttömyys- tai konkurssitilaan joutumista, yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyä sekä luottoriskiluokituksessa tapahtuvaa merkittävää muutosta. Jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavien rahoitusvarojen arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon mahdollisen vakuuden käypä arvo. Diskonttaus korkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja muutoksen voidaan katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, omaan pääomaan kertynyt tappio kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappioksi. Julkisesti noteeraamattoman osakkeen arvonalentumistappio määritetään kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Jos myytävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan muun laajan tuloksen erien kautta omaan pääomaan.

Tuloutusperiaatteet

SOK-yhtymän liikevaihto muodostuu osuuskauppojen tavara-hankintaan liittyvästä laskutuksesta, SOK:n keskitetysti tuottamista yhteisistä palvelutoiminnoista sekä SOK:n tytäryhtiöiden omasta vähittäismyynnistä. Myynti osuuskaupoille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääasiassa käteis- tai luottokorttimyyntiä.

Liikevaihtoon luetaan tavaroiden ja palveluluiden myynti. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään muun muassa asiakasomistajille ostojen keskittämiseen perustuvat bonusalennukset sekä muut myönnetty alennukset, arvonlisävero ja myynnin valuuttakurssierot.

Tavaroiden myynti tuloutetaan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle ja on todennäköistä, että myyntiin liittyvä taloudellinen hyöty koituu konsernille. Pääsääntöisesti tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan tavaroiden luovutus hetkellä. Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä.

Avustukset

Valtiolta tai muulta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan silloin, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään ko. hyödykkeiden kirjanpitoarvoista. Nämä avustukset tuloutuvat omaisuuden taloudellisen käyttöajan kuluessa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suorittamyyntiin liittyvät tuotot, kuten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot, liiketoiminnan luovutustuotot, vahingonkorvaustuotot sekä saadut avustukset ja tuet joita ei ole annettu tietyn investoinnin rahoittamiseksi tai osallistumiseksi tiettyyn menoon.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä suoritetaan kiinteitä maksuja erillisille yhtiöille ilman oikeudellista tai tosiasiallista veloitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen menot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velkana tai saamisena merkitään taseeseen etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan veloitteen nykyarvo, josta on vähennetty eläkejärjestelyn varojen käypä arvo tilinpäätöspäivänä. Kyseisen etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät kirjataan muihin laajaan tuloksen eriin sillä tilikaudella kun ne syntyvät.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti aikaisempaan seuraavista ajankohdista: kun järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tapahtuu tai kun kirjataan tähän liittyvät uudelleenjärjestelymenot tai työsuhteen päättämiseen liittyvät edut. Työsuhteen keston liittyen henkilöstölle kertyy työ- ja ikämerkkipäiväetuutta. Työ- ja ikämerkkipäiväetuudesta kirjataan työ- ja ikämerkkipäivävelka.

Liikevoitto

Liikevoitto muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään tilikauden aine-, tarvike- ja tavaraostot, ulkopuoliset palvelut, työsuhte-etuuksista aiheutuneet kulut,

poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut sekä lisätään tai vähennetään konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella.

Valuuttakurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muutoin ne on kirjattu rahoitustuottoihin ja kuluihin.

Tuloverot

Tuloslaskelman tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan tai laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus kirjataan kuitenkin kyseisiin eriin. Kauden tuloverot lasketaan kunkin maan tilinpäätöshetkellä voimassaolevalla verokannalla.

Laskennallinen verovelka ja -saaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä eroista (rahoitusleasing, poistoero, konsernin sisäiset katteet ja myyntivoitot), käypään arvoon arvostuksista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista verovelkaa, mikäli voitonjako ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot lasketaan tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa verokannoilla, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Konsernitaseeseen sisältyy edellä mainittua ulkomaisten tytäryritysten jakamattomia voittovaroja lukuun ottamatta laskennallinen verovelka täysimääräisesti, laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan ja kirjaamisedellytyksiä arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo muodostuu käypään arvoon arvostetun luovutetun vastikkeen sekä käypiin arvoihin arvostettujen hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen erotuksena hankinta-ajankohtana. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Osakkuus- ja yhteisyritysten osalta liikearvo sisällytetään sijoituksen hankintamenuon.

Muita aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa ohjelmistolisenssit sekä tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisenä vaikutusaikanaan. SOK-yhtymällä ei ole liikearvon lisäksi sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen käyttöaika.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

	Vuosia
Atk-ohjelmien lisenssimaksut	3-5
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:

	Vuosia
Rakennukset	15-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Konttori- ja varastokalusto	5-10
Varasto-, huolto- ja jalostuskoneet	5-10
Ravintola- ja hotellikalusto	3-10
Myymäläkalusto	3-7
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Huoneistojen perusparannusmenot	3-10

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot tai tappiot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Arvonalentumiset

Aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, määritetään kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sekä aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistappio kirjataan, jos

omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään niin, että se on joko käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin konsernille, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimuksella hankitun hyödykkeen käypä arvo tai tätä alempi tulevien leasingmaksujen nykyarvo merkitään vuokra-ajan alkaessa taseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin (sijoituskiinteistöistä tarkemmin jäljempänä) ja sopimuksesta johtuvat veloitteet vastaavasti korollisiin velkoihin. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan korkokuluun ja velan lyhennykseen. Korkokulu kirjataan tuloslaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingisopimuksella hankituista hyödykkeistä kirjataan poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoaikojen mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut tai maksetut vuokrat kirjataan tuotoiksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingisopimus, mahdollinen myyntivoitto kirjataan velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Mahdollinen myyntitappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisen liiketoiminnan käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa ja/tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn hankintahintaan noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien kiinteistöjen osalta. Sijoituskiinteistöiksi luokitellut kiinteistöt sisältävät sekä omistettuja kiinteistöjä että kiinteistöjä joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä kirjataan liikevaihtoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointi-arvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuvat välittömät menot. Netto-realisointi-arvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut, tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

Maksettavat osuuskorot ja osingot

Konsernin maksamat osuuspääoman korot ja osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana omistajat ovat hyväksyneet osuuspääoman koron tai osingon maksettavaksi. Lisäosuuspääoman korko kirjataan korkokuluna.

Osuus- ja lisäosuuspääoma

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuskunta määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisten sijoitusten yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Koska osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyin ja SOK:n säännöissä määrättyin tavoin ja edellytyksin, käsitellään lisäosuuspääoma vieraassa pääomassa.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Velvoitteeseen liittyvä kolmannelta osapuolelta saatava korvaus kirjataan taseeseen saamisena silloin kun se on käytännössä varma. Varausten määrät arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja määrät muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Varaukset voivat liittyä esimerkiksi vajaakäytössä oleviin tiloihin, takuuvarauksiin ja toimintojen uudelleen järjestelyihin.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevaksi omaisuuseräksi luokitellaan sellainen luopumissuunnitelman mukainen erä tai luovutettavien erien ryhmä, josta kertyvä rahamäärä tulee ensisijaisesti omaisuuserän myynnistä eikä sen jatkuvasta käytöstä. Myytäväksi luokitellun erän tai erien ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alhaisempaan käypään arvoon myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettynä. Myytävänä olevat omaisuuserät ja niihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään jatkuvien toimintojen varoista ja veloista siitä lähtien, kun ne on luokiteltu myytävänä oleviksi. Vertailuvuoden tietoja ei luokitella uudelleen.

Lopetettu toiminto on erillinen merkittävä toiminto, josta on jo luovuttu (tai toiminto on poistettu pysyvästi käytöstä) tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettujen toimintojen tulos esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen. Myös vertailuvuoden tuloslaskelmatiedot oikaistaan vastaavasti.

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardi- ja tulkintamuutokset

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* - standardia konserni soveltaa sen voimaantulopäivästä lähtien (voimaan 1.1.2018, EU ei ole hyväksynyt). IFRS 9 -standardi tulee korvaamaan nykyisen IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. IFRS 9 sisältää uudistetut rahoitusvarojen sekä -velkojen luokittelu- ja arvostamisperiaatteet, minkä lisäksi suojauslaskentaa koskevat säännökset on uudistettu. Uudessa standardissa rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen joko jakotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon riippuen yrityksen rahoitusvarojen hallinnan liiketoimintamallista ja rahoitusvarojen sopimusperusteisista kassavirroista. Oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon. Rahoitusvelkojen osalta luokittelua ja arvostamista koskevat säännöt pysyvät pääosin ennallaan. Konsernin arvion mukaan standardin käyttöönotolla saattaa olla jonkin verran vaikutusta tuleviin konsernitilinpäätöksiin.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (voimaan 1.1.2018, EU ei ole hyväksynyt) standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11 -standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. Standardilla tulee arvion mukaan olemaan jonkin verran vaikutusta tuleviin konsernitilinpäätöksiin.

Muut julkaistut ja myöhemmin voimaan tulevat standardit ja tulkinnat sekä niiden muutokset eivät ole alustavan arvion mukaan merkityksellisiä konsernille.

1. Segmentti-informaatio

Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon. Vuoden 2014 tilinpäätöksessä auto- ja autotarvikekauppa on luokiteltu lopetetuksi toiminnoksi. Vuosina 2014 ja 2015 auto- ja autotarvikekauppa on esitetty vähäisen merkityksen vuoksi Sisäiset eliminoinnit ja muut - ryhmässä.

SOK-yhtymän raportoittavat segmentit

Marketkauppa

SOK-yhtymä harjoittaa marketkauppaa Baltiassa ja Venäjällä tytäryhtiöidensä kautta. AS Prisma Peremarketilla on viisi hypermarkettia Tallinnassa, yksi Narvassa ja kaksi Tartossa. A/S Prisma Latvijalla on viisi hypermarkettia Riiassa. UAB Prisma LT:llä on kaksi hypermarkettia Liettuan pääkaupungissa Vilnassa ja kaksi Prisma-yksikköä Kaunasissa. Vilnan jälkimmäinen Prisma avattiin vuonna 2014. OOO Prismalla on yksitoista supermarketia ja kuusi hypermarkettia Pietarissa. Vuonna 2014 avattiin yksi uusi supermarket ja yksi uusi hypermarket. Vuonna 2015 suljettiin kaksi supermarketia.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Sokotel Oy Suomessa, AS Sokotel Virossa sekä OOO Sokotel Venäjällä. SOK-yhtymän hotellit toimivat Sokos Hotels ja Radisson Blu -brändien alla. Kotimaassa Sokotel Oy:llä on 16 Sokos Hotellia ja 5 Radisson Blu -hotellia. Tallinnassa palvelee Original Sokos Hotel Viru ja Solo Sokos Hotel Estoria ravintoloinen. Pietarissa OOO Sokotelilla on kolme Sokos Hotellia, joista yksi on kylpylahotelli.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminta on vuonna 2014 eriytetty hankinta- ja palvelutoiminnan liiketoiminta-alueesta erilliseksi liiketoiminta-alueeksi. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- sekä kiinteistöpalvelutuotoista. SOK Kiinteistötoiminnot myyvät kiinteistöpalveluita koko S-ryhmälle.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Inex Partners Oy tarjoaa päivittäis-, käyttö- sekä erikoistavaroiden logistiikkapalveluja vähittäiskauppaketjuille. Meira Nova Oy tarjoaa päivittäistavaroiden hankinta- ja logistiikkapalveluja hotelli-, ravintola- ja catering-alan toimipaikoille.

SOK-yhtymän palvelutoimintojen tavoitteena on kehittää toimintamalleja ja prosesseja niin, että S-ryhmän liiketoiminnoille tuotetaan mahdollisimman paljon lisäarvoa. Palvelutoiminnot kehittävät ja ylläpitävät koko S-ryhmän kilpailukykyä lisääviä liiketoimintamalleja ja tuottavat kustannustehokkaasti palveluja S-ryhmän käyttöön. Yhteiset palvelutoiminnot hoitavat niitä S-ryhmän palvelutoimintoja, joiden keskittämisestä on saatavissa kustannussäästöjä tai toiminnan laadullista paranemista.

Pankkitoiminta

S-Pankki Oy:n tehtävänä on tuottaa osuuskauppojen asiakasomistajille kilpailukykyisiä peruspankkipalveluita. Samalla kauppapankki vahvistaa asiakasuskollisuutta ja säästää liiketoimintojen kustannuksia. Pankkitoimintana raportoidaan SOK-yhtymän osuus S-Pankki -konsernista yhdisteltävästä tuloksesta.

Segmenttiraportoinnin periaatteet SOK-yhtymässä ja täsmäytys IFRS-tilinpäätökseen

SOK-yhtymän ylimmän johdon raportoinnissa raportoitavia eriä ovat liikevaihto, liiketulos, operatiivinen tulos, investoinnit, realisoinnit sekä käyttöpääoma. Operatiivinen raportointi perustuu suomalaisen kirjanpitolainsäädäntöön ja operatiivisen laskennan periaatteisiin. Kukin segmentti raportoidaan segmentin sisäisillä erillä eliminoituna. Esimerkiksi hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihdosta on eliminoitu segmenttiin kuuluvien yhtiöiden sisäinen liikevaihto. Operatiivisen raportoinnin liikevaihto täsmäytetään kirjanpidon jatkuvien toimintojen IFRS-liikevaihtoon. Kirjanpidon liikevaihto sekä jatkuvien että lopetettujen toimintojen osalta on ulkoinen liikevaihto, josta on eliminoitu kaikki konsernin sisäiset erät. Operatiivisen raportoinnin ja kirjanpidon liikevaihdossa ei ole olennaisia eroja.

Liiketuloksen laskennassa käytetään suomalaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia. Segmentille kohdistetaan sille aiheuttamisperiaatteella kuuluvat tuotot ja kulut. Liiketuloksen täsmäytyksestä IFRS:n mukaiseen jatkuvien toimintojen tulokseen ennen veroja käyvät ilmi ne erät, jotka jäävät operatiivisen tuloksen ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa rahoitustuotot ja -kulut, myyntivoitot ja -tappiot sekä kertaluonteiset liiketoiminnan lopettamiskustannukset.

SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

2015 Milj. €	Markkkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	447,5	258,6	6 412,0	68,8		-152,3	7 034,6
Liiketulos	-27,3	18,9	1,6	13,9	5,6	2,9	15,6
Investoinnit	2,0	4,0	15,8	25,8		0,5	48,1
Realisoinnit	0,6	0,0	22,8	1,7		-0,5	24,6
Käyttöpääoma	-3,1	2,2	-33,1			-2,5	-36,5
Liikevaihdon täsmäytys							
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto				7 034,6			
Konsernieliminoinnit				3,8			
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS				7 038,4			
Tuloksen täsmäytys							
Raportoitavien segmenttien liiketulos				15,6			
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:							
Rahoitustuotot ja -kulut				1,3			
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot				12,5			
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut				-3,1			
Varauksien muutokset				-3,2			
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot				-0,8			
Arvonlukumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä				-4,4			
Muut oikaisut				-8,5			
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS				9,4			
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot							
Kotimaa				6 547,7			
Ulkomaat				490,7			
Liikevaihto yhteensä				7 038,4			
Marketkauppa	447,5						
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	262,4						
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 259,6						
Kiinteistöliiketoiminta	69,0						
Liikevaihto yhteensä	7 038,4						
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet							
Kotimaa				347,5			
Ulkomaat				63,3			
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä				410,8			

2014 Milj. €	Markkkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistöliiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	537,7	248,7	6 585,0	69,4		-158,7	7 282,1
Liiketulos	-24,0	10,5	1,6	14,0	5,9	-0,4	7,6
Investoinnit	13,3	6,2	28,2	20,9		0,1	68,6
Realisoinnit	0,1	0,0	7,5	6,2		0,1	13,9
Käyttöpääoma	1,2	5,3	36,3			-1,2	41,6
Liikevaihdon täsmäytys							
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto				7 282,1			
Lopetettujen toimintojen liikevaihto				-0,4			
Konsernieliminoinnit				3,8			
Jatkuvien toimintojen liikevaihto IFRS				7 285,5			
Tuloksen täsmäytys							
Raportoitavien segmenttien liiketulos				7,6			
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:							
Rahoitustuotot ja -kulut				-0,0			
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot				1,2			
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut				32,6			
Varauksien muutokset				2,2			
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot				0,7			
Lopetettujen toimintojen kauden tulos ennen veroja				-2,6			
Arvon alentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä				-6,2			
Muut oikaisut				4,3			
Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja IFRS				39,7			
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot							
Kotimaa				6 701,6			
Ulkomaat				583,9			
Liikevaihto yhteensä				7 285,5			
Marketkauppa	537,7						
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	252,5						
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 426,0						
Kiinteistöliiketoiminta	69,4						
Liikevaihto yhteensä	7 285,5						
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet							
Kotimaa				291,3			
Ulkomaat				77,5			
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä				368,8			

2. Lopetetut toiminnot

Esitetyistä luvuista on eliminoitu konsernin sisäiset tapahtumat lukuun ottamatta lopettettujen toimintojen rahavirtoja, joihin ne sisältyvät.

SOK-yhtymällä ei ole lopetettuja toimintoja. Vertailuvuonna 2014 lopettuna toimintona esitettyyn SOK-yhtymän auto- ja autotarvikekauppaan liittyvät jäljellä olevat erät on palautettu osaksi jatkuvia toimintoja sillä summat ovat niin pieniä, että ne ovat epäolennaisia konsernin kokonaisluvuissa.

Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvien lopettettujen toimintojen tulos oli seuraava:

Milj. €	2015	2014
Liikevaihto		0,4
Liiketoiminnan muut tuotot		0,3
Materiaalit ja palvelut		-0,4
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut		-0,4
Poistot ja arvonalentumiset		-0,0
Liiketoiminnan muut kulut		2,3
Liikevoitto		2,2
Rahoitustuotot ja -kulut		0,4
Tulos ennen veroja		2,6
Tuloverot		-2,2
Kauden tulos		0,4
Emoyhtiön omistajille		0,4
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		0,0
Lopettettujen toimintojen kauden tulos		0,4

Lopettettujen toimintojen rahavirrat olivat seuraavat:

Rahavirta	
Liiketoiminnan rahavirta	1,0
Investointien rahavirta	0,1
Rahoituksen rahavirta	-1,0
Rahavirrat yhteensä	0,0

Myyntien vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan

Milj. €	2015	2014
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet		0,0
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		0,0
Laskennalliset verosaamiset		0,8
Vaihto-omaisuus		0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset		1,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset		0,0
Rahavarat		1,7
Varaukset		-1,1
Lyhytaikaiset korolliset velat		0,0
Lyhytaikaiset korottomat velat		-0,2
Varat ja velat yhteensä		2,8
Rahana saatu vastike		0,0
Luovutetun yhtiön rahavarat		0,0
Rahavirtavaikutus		0,0

3.Yrityshankinnat ja perustetut yritykset

Tilikaudella 2015 ei ollut yrityshankintoja.

4. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2015	2014
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä kiinteistöyhtiöiden myyntivoitot	0,5	1,9
Julkiset avustukset ja tuet	0,0	0,1
Muut	1,5	32,8
Yhteensä	2,0	34,8

5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2015	2014
Palkat ja palkkiot	207,6	229,1
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	34,6	37,7
Eläkekulut, etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	0,2	0,4
Muut henkilösivukulut	16,4	16,7
Yhteensä	258,8	283,9

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmentteittäin:	2015	2014
Marketkauppa	3 097	3 409
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	1 716	1 755
Hankinta- ja palvelutoimintatoiminta	3 474	4 010
Yhteensä	8 287	9 203

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmentteittäin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä sisältäen sekä jatkuvat että lopetetut toiminnot.

Eläkkeet

Kuvaus konsernin eläkejärjestelyistä

Konsernin kotimaisten yhtiöiden henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu kotimaisessa eläkevakuutusyhtiössä. Lakisääteinen työeläketurva on maksupohjainen järjestely. Konsernin ulkomaisilla tytäryhtiöillä on erilaisia maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Konsernin ylimpään johtoon kuuluvilla henkilöillä on etuuspohjainen lisäeläkejärjestely joka on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä. Tilikauden aikana viisi lisäeläkevakuutuksen piirissä ollutta henkilöä on jäänyt eläkkeelle.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

Milj. €	2015	2014
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu määräytyy seuraavasti		
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	0,2	0,4
Nettokorkomenot	0,0	0,0
Tuloslaskelman eläke- ja korkokulut yhteensä	0,2	0,4

Laajan tuloksen erien kautta kirjatut vaikutukset etuuspohjaisista eläkkeistä

Kokemusperäiset oikaisut	-0,3	-0,2
Muutokset taloudellisissa vakuutusmatemaattisissa olettamissa	-0,2	-0,6
Laajan tuloksen erien kautta kirjatut vaikutukset yhteensä	-0,4	-0,8

Johdon etuuspohjaisen lisäeläkevakuutuksen piirissä olevat henkilöt	11	16
---	----	----

Taseessa esitetyt erät

Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	5,9	9,6
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-5,1	-8,2
Nettovelka	0,9	1,4

Eläkeveloitteiden muutokset

Järjestelyyn kuuluvat veloitteet tilikauden alussa	9,6	7,4
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	0,4	0,4
Korkokulu	0,1	0,1
Muutokset vakuutusmatemaattisissa olettamissa	0,4	1,8
Veloitteen täyttämiset	-4,6	-0,2
Järjestelyyn kuuluvat veloitteet tilikauden lopussa	5,9	9,6

Järjestelyyn kuuluvien varojen muutokset

Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	8,2	5,2
Korkotuotto	0,1	0,1
Tilikauden maksut järjestelyyn	1,2	2,0
Muutokset vakuutusmatemaattisissa olettamissa	-0,0	1,0
Veloitteen täyttämiset	-4,4	-0,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	5,1	8,2

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakaantuminen omaisuusryhmittäin

Järjestelyn varat on sijoitettu vakuutus sopimuksiin, joita hallinnoi Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö LähiTapiola.

Etuuspohjaisten järjestelyjen tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset

Diskonttokorko	1,10%	0,90%
Vuotuinen palkankorotusolettama	2,10%	3,30%
Inflaatio	0,90%	1,70%

Herkkyyshanalyysi

Herkkyyshanalyysi kuvaa, kuinka paljon muutos vakuutusmatemaattisissa oletuksissa vaikuttaisi nettovelkaan. Herkkyyshanalyysi kuvaa tietyn oletaman muutoksen vaikutusta silloin, kun muissa olettamissa ei tapahdu muutosta. Vaikutukset on laskettu käyttäen samoja laskentametojeda kuin taseen nettomääräisen eläkevelan laskennassa on käytetty.

	Muutos eläkevelassa euroa	Muutos järjestelyn varoissa euroa	Muutos eläkevelassa prosenttia	Muutos järjestelyn varoissa prosenttia
Vakuutusmatemaattinen oletus				
Diskonttokoron 0,5 prosenttiyksikön muutos	-0,4	-0,3	-7%	-5%
Vuotuisen palkankorotusolettaman 0,5 prosenttiyksikön muutos	0,1		2%	0%

6. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2015	2014
Poistot		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	13,8	13,9
Koneet ja kalusto	20,2	22,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	20,7	22,3
Sijoituskiinteistöt	3,5	3,8
Yhteensä	58,4	62,0
Arvonalentumiset		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	0,1	
Rakennukset ja rakennelmat	0,2	0,0
Koneet ja kalusto	0,3	0,1
Muut aineelliset hyödykkeet		0,0
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	3,6	6,1
Muut arvonalentumiset		
Vaihtuvien vastaavien arvonalentumiset	0,1	
Yhteensä	4,4	6,2

Aineettomien hyödykkeiden arvonalennukset koostuivat kokonaisuudessaan käytöstä poistetuista tietojärjestelmistä.

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	62,8	68,3
---	-------------	-------------

7. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2015	2014
Toimitilavuokrat	140,8	133,3
Markkinointikulut	7,4	5,3
Hallintokulut	18,6	22,9
Kalusto- ja tarvikekulut	142,3	135,0
Kiinteistöjen hoitokulut	43,6	49,1
Muut liikekulut	25,8	22,4
Yhteensä	378,5	367,9

8. Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2015	2014
Tilintarkastuspalkkiot	0,5	0,5
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,2	0,1
Yhteensä	0,7	0,6

9. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2015	2014
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	1,6	1,2
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,6	1,1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten tuotot	2,3	23,2
Muut rahoitustuotot	3,1	11,3
Yhteensä	7,7	36,7
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista rahoitusveloista	3,8	6,3
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kulut	1,4	3,1
Muut rahoituskulut	4,5	31,1
Yhteensä	9,7	40,4
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2,1	-3,7

10. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. €	2015	2014
Liiketoiminnan muissa tuotoissa		
Myyntivoitto myytävissä olevista sijoituksista	-0,1	1,1
Materiaali- ja palveluostoissa		
Nettokurssierot jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	-0,6	-0,5
Nettokulu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	4,7	1,9
Rahoitustuotoissa ja -kuluissa		
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,6	1,1
Korkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,0	4,8
Korkotuotot lainoista ja saamisista	5,1	5,3
Nettokurssierot lainoista ja saamisista	-2,8	-24,5
Suojauslaskennassa omasta pääomasta siirretty erä	1,0	1,1
Nettotuotto kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	-0,2	15,2
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-4,6	-6,5
Nettokurssierot jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	-0,2	-0,3
Yhteensä	3,0	-1,1

Yhteenveto IAS 39:n mukaisissa kategorioissa	2015	2014
Lainat ja saamiset	2,3	-19,2
Myytävissä olevat rahoitusvarat	0,6	7,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	4,5	17,1
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	1,0	1,1
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat	-5,3	-7,3
Yhteensä	3,0	-1,1

Tuottoina, kuluina, voittoina ja tappioina esitetään ainoastaan SOK-yhtymän ulkoiset erät.

Materiaali- ja palveluostoihin kirjattu kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten nettokulu koostuu johdannaisista, jotka on tehty ostojen suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Kulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista sisältää takausprovisiokulut.

11. Tuloverot

Milj. €	2015	2014
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-7,7	-0,1
Edellisten tilikausien verot	0,0	-0,0
Laskennallisten verojen muutos	-1,1	-6,9
Yhteensä	-8,8	-7,0

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan voimassaolevalla verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Milj. €	2015	2014
Tulos ennen veroja	9,4	39,7
Verot emoyhtiön verokannan mukaan	-1,9	-7,9
Ulkomaalaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	0,9	0,9
Verovapaiden tulojen vaikutus	-0,7	-1,6
Vähennyskeltottomien kulujen vaikutus	2,3	2,2
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta veroilla vähennettynä	-8,0	-7,7
Muut erät	-1,4	7,0
Verot tuloslaskelmassa	-8,8	-7,0

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

2015

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-1,3	0,3	-1,0
Etuuspohjaiset eläkkeet	-0,4	0,1	-0,4
Yhteensä	-1,8	0,4	-1,4

2014

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-2,7	0,5	-2,1
Etuuspohjaiset eläkkeet	-0,8	0,6	-0,2
Yhteensä	-3,5	1,1	-2,4

12. Aineelliset hyödykkeet

2015 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	7,7	331,9	165,9	2,8	0,9	509,2
Muuntoerot	-0,0	-4,9	-3,6		-0,0	-8,6
Lisäykset		87,1	3,1	0,8	7,0	98,0
Vähennykset		-2,7	-11,2			-13,9
Siirrot erien välillä	1,4	-4,1	3,1	0,0	-3,9	-3,4
Hankintameno 31.12.	9,1	407,2	157,3	3,6	4,0	581,3
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-147,2	-94,8	-0,9		-243,0
Muuntoerot		1,0	1,9			2,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		3,8	10,5			14,3
Tilikauden poistot		-17,3	-19,6	-0,1		-36,9
Arvon alentumiset		-0,2	-0,3			-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-159,9	-102,2	-1,0	0,0	-263,3
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	7,5	184,7	71,1	2,0	0,9	266,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	9,0	247,3	55,1	2,7	4,0	318,0

Aineellisten hyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2015 Milj. €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	170,9	14,9	185,8
Kertyneet poistot	-70,4	-7,0	-77,4
Kirjanpitoarvo	100,5	7,9	108,4

2014 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	9,8	343,2	181,9	2,1	1,9	538,9
Muuntoerot	-0,7	-28,5	-24,0		-0,8	-53,9
Lisäykset		19,7	10,4	0,7	10,9	41,6
Vähennykset	-1,0	-5,5	-10,3	-0,0		-16,8
Siirrot erien välillä	-0,4	3,0	7,8	0,0	-11,0	-0,7
Hankintameno 31.12.	7,7	331,9	165,9	2,8	0,9	509,2

Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-139,0	-95,1	-0,8		-235,0
Muuntoerot		4,8	10,3			15,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		3,8	10,3			14,1
Tilikauden poistot		-16,8	-20,2	-0,1		-37,0
Arvon alentumiset		-0,0	-0,1			-0,2
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-147,2	-94,8	-0,9	0,0	-243,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	9,6	204,3	86,8	1,3	1,9	303,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	7,5	184,7	71,1	2,0	0,9	266,2

Aineellisten hyödykkeiden hankintamenuon sisältyy rahoitusleasingisopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2014	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Milj. €			
Hankintamenu	86,6	17,9	104,4
Kertyneet poistot	-67,0	-7,4	-74,4
Kirjanpitoarvo	19,5	10,4	30,0

13. Sijoituskiinteistöt

Milj. €	2015	2014
Hankintamenu 1.1.	89,2	86,7
Lisäykset	0,1	0,0
Vähennykset	-2,0	
Siirrot erien välillä	3,3	2,5
Hankintamenu 31.12.	90,7	89,2
Kertyneet poistot 1.1.	-50,5	-45,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1,0	-1,0
Tilikauden poistot	-4,2	-3,8
Arvon alentumiset	-0,1	
Kertyneet poistot 31.12.	-55,8	-50,5
Kirjanpitoarvo 1.1.	38,7	40,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	34,8	38,7
Käypä arvo *	106,3	111,9

Sijoituskiinteistöt luokitellaan käyvän arvon hierarkiatasolle 3. Hierarkiatasolle 3 sisällytetään erät joiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty omaisuuserää tai velkaa koskevia syöttötietoja, jotka eivät perustu havainnoitavissa olevaan markkinatietoon.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot perustuvat osin ulkopuolisen asiantuntijan tekemiin arvioihin ja osin yhtiön omaan arviointiin. Itse arvioitujen kiinteistöjen arvot perustuvat kauppaa-arvoon joka määritetään markkinoilla ennen arviointiajankohtaa toteutuneiden kauppojen ja vallitsevan markkinatilanteen perusteella. Käyvän arvon määrittäminen on tehty puolivuositain ja raportoitu virallisen raportoinnin yhteydessä.

* Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasingisopimuksella hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole konsernin tiedossa. Kohteiden kirjanpitoarvot olivat 31.12.2015 SOK-Yhtymän taseessa yhteensä 14,2 miljoonaa euroa (16,9 milj.€). Näiden kohteiden arvoa ei sisälly esitettyyn käypään arvoon.

14. Aineettomat hyödykkeet

2015		Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Milj. €					
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	14,1	157,4	11,9	183,4	
Muuntoerot		-0,2		-0,2	
Lisäykset		2,6	11,1	13,7	
Vähennykset		-15,7		-15,7	
Siirrot erien välillä		14,5	-14,4	0,1	
Hankintameno 31.12.	14,1	158,7	8,6	181,4	
Kertyneet poistot					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-5,8	-113,6		-119,4	
Muuntoerot		0,1		0,1	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		15,7		15,7	
Arvonalentumiset		-3,6		-3,6	
Tilikauden poistot		-16,2		-16,2	
Kertyneet poistot 31.12.2015	-5,8	-117,6		-123,4	
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	8,3	43,8	11,9	64,0	
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	8,3	41,0	8,6	57,9	
2014		Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Milj. €					
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	14,0	148,7	16,2	178,9	
Muuntoerot	0,1	-0,9		-0,8	
Lisäykset	0,0	16,6	19,7	36,3	
Vähennykset		-29,2	-0,0	-29,2	
Siirrot erien välillä		22,2	-24,0	-1,9	
Hankintameno 31.12.	14,1	157,4	11,9	183,4	
Kertyneet poistot					
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-5,8	-109,8		-115,6	
Muuntoerot	-0,0	0,5		0,5	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		20,0		20,0	
Arvonalentumiset		-6,1		-6,1	
Tilikauden poistot		-18,2		-18,2	
Kertyneet poistot 31.12.	-5,8	-113,6		-119,4	
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	8,2	38,9	16,2	63,3	
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	8,3	43,8	11,9	64,0	

15. Liikearvon arvonalennustestausta

Liikearvot on kohdistettu SOK-yhtymän rahavirtaa tuottaville yksiköille tai niiden muodostamille ryhmille seuraavasti:

Milj. €	Diskonttauskorko, %		Diskonttauskorko, %	
	2015	2015	2014	2014
Sokos Hotels -ketju	7,4	8,2	7,4	6,9
LB Kiel Tampere Ab / Kiinteistö Oy Hotelli Tammer	0,8		0,8	
Yhteensä	8,2		8,2	

SOK-yhtymässä ei ole liikearvojen lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

SOK-yhtymän rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty liiketoimintasegmenttiä alemmalle tasolle. Pääsääntöisesti rahavirtaa tuottavana yksikkönä on juridinen yhtiö. Matkailu- ja ravitsemiskaupassa liikearvoa seurataan ja testataan ketjutasoilla.

Sokos Hotel Tammerin liikearvon testaus perustuu Tampereella sijaitsevan kiinteistökohteen käypään arvoon vähennettynä myyntikuluilla. Vuonna 2013 määriteltyä käypää arvoa on verrattu kiinteistöyhtiön tasearvon ja kiinteistöön kohdistuvien konsernierien yhteismäärään. Käypä arvo ylittää selvästi yhtiön tasearvon konsernissa tilinpäätöksissä 2014 ja 2015.

Arvon alentumiset

Tilinpäätöksissä 2014–2015 ei tehty arvonalennuksia liikearvoista.

Testaus ja herkkyysoanalyysi

Arvon alentumistestauksessa liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä 2 prosentin kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoitteita ja maittain määritettyä keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Keskeiset muuttujat arvonalentumistestauksessa ovat diskonttauskorko, käyttökateprosentti sekä viiden vuoden ennustejakson jälkeinen kasvutekijä. Arvioitaessa Sokos Hotels -ketjun liikearvoa minkään käytetyn keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva mahdollinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, joka aiheuttaisi arvonalennustarpeen.

16. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. €	2015	2014
Kirjanpitoarvo 1.1.	162,2	130,8
Osuus tilikauden tuloksesta	8,0	7,7
Saadut osingot	-0,2	-0,2
Lisäykset/vähennykset	-7,9	26,3
Muuntoerot	-0,4	-2,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	161,8	162,2

Merkittävimmät osakkuusyritykset

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on S-ryhmään kuuluva, pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankki tarjoaa osuuskauppojen asiakasomistajille pankkipalveluita päivittäisasiointiin ja sen tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, rahastoista ja varainhoidon palveluista, kulutusluotoista ja vakuudellisista lainoista, kansainvälisistä maksukorteista sekä verkkopankista ja mobiilipankista.

Russian and Baltics Retail Properties Ky on Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittava kiinteistörahastoyhtiö. Rahastoyhtiö hallinnoi tilinpäätöspäivänä kolmea Prisma-kiinteistöä Venäjällä Pietarin alueella ja yhtä Virossa.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyrittäistä

Milj. €	S-Pankki Oy		Russian and Baltics Retail Properties Ky	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset varat	1 040,9	880,9	2,8	4,9
Pitkäaikaiset varat	3 732,5	3 883,9	39,1	42,8
Lyhytaikaiset velat	4 343,8	4 288,8	1,1	2,2
Pitkäaikaiset velat	34,0	80,2	33,9	35,9
Liikevaihto 1)	72,1	70,1	7,0	6,3
Tilikauden tulos	15,0	15,7	0,7	-4,4
Muut laajan tuloksen erät	-5,1	-7,6	-0,4	-2,5
Osakkuusyrittästä kaudella saadut osingot				
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon				
Osakkuusyrittäksen nettovarot	395,6	395,8	6,9	9,6
Konsernin omistusosuus %	38%	38%	20%	20%
Konsernin osuus nettovaroista	148,4	148,4	1,4	1,9
Muut oikaisut	-4,5	-5,1		
Osakkuusyrittäksen tasearvo konsernin taseessa	143,9	143,3	1,4	1,9

Muut osakkuusyrittäykset

2015 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	47,9	43,8	446,4	0,1	50,0 %
Coop Trading A/S	12,4	2,3	11,7	0,0	25,0 %
Muut	4,9	0,2	0,6	0,0	
2014 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
Finnfrost Oy	46,5	42,4	446,8	0,2	50,0 %
Coop Trading A/S	20,8	2,9	12,3	0,0	25,0 %
Muut	4,9	0,1	1,1	0,0	

1) S-Pankki Oy:n osalta liikevaihtona on esitetty korkokate.

Merkittävimmät yhteisyrittäykset

North European Oil Trade Oy (NEOT) on Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan ja St1 Nordic Oy:n yhteisesti omistama polttonesteiden hankintayhtiö. NEOT:n tehtävä on hankkia ja toimittaa omistajilleen polttonesteet mahdollisimman kilpailukykyiseen hintaan.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista yhteisyrittäyksistä

Milj. €	North European Oil Trade Oy	
	2015	2014
Lyhytaikaiset varat	481,5	452,2
Lyhytaikaisiin varoihin sisältyvät rahavarat	45,7	50,5
Pitkäaikaiset varat	6,7	11,3
Lyhytaikaiset velat	450,4	455,5
Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät rahoitusvelat	223,0	194,3
Pitkäaikaiset velat	29,8	
Liikevaihto	4 146,0	4 931,9
Poistot	6,8	7,8
Korko- ja rahoitustuotot	2,7	3,0
Korko- ja rahoituskulut	4,6	5,4
Tuloverokulu (+) tai -tuotto (-)	0,1	0,2
Tilikauden tulos	0,2	0,6
Muut laajan tuloksen erät		
Osakkuusyrittästä kaudella saadut osingot	0,1	0,1
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon		
Osakkuusyrittäksen nettovarot	8,0	8,0
Konsernin omistusosuus %	51%	51%
Konsernin osuus nettovaroista	4,1	4,1
Muut oikaisut	4,0	3,8
Osakkuusyrittäksen tasearvo konsernin taseessa	8,1	7,9

Muut yhteisyritykset					
2015 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
North European BioTech Oy					50,0 %
Kauppakeskus Mylly Oy	137,9	117,5	15,3	3,8	50,0 %

Muut yhteisyritykset					
2014 Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus %
North European BioTech Oy	13,8	11,3		-0,5	50,0 %
Kauppakeskus Mylly Oy	109,5	92,9	15,6	4,9	50,0 %

North European BioTech Oy on yhdistelty 31.12.2014 tilinpäätöksen tietojen perusteella sillä yhtiön 31.12.2015 lukuja ei ole saatavissa.

SOK-yhtymä omistaa North European Oil Trade Oy:stä 50,8 prosenttia. SOK-yhtymä käyttää yhtiössä osakassopimukseen perustuen yhteistä määräysvaltaa ST1:n kanssa, joten yhtiötä käsitellään yhteisyrityksenä.

Kaikki SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

S-Pankki, Russian and Baltics Retail Properties ja Kauppakeskus Mylly on yhdistelty konserneina.

17. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Milj. €	2015	2014
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	9,0	12,0
Lisäykset	21,5	1,9
Vähennykset	-0,7	-4,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	29,8	9,0

Osakkeet ja osuudet sisältävät listaamattomien yhtiöiden osakkeita. Listaamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, ellei käypää arvoa ole luotettavasti määritettävissä.

Lainat ja muut saamiset		
Milj. €	2015	2014
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä	37,5	21,5
Pääomalainasaamiset muilta	0,6	0,6
Pitkäaikaiset lainasaamiset	7,2	14,4
Muut pitkäaikaiset saamiset	3,1	36,7
Lainat ja muut saamiset yhteensä	48,4	73,3
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä	78,2	82,3

18. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana

Laskennalliset verosaamiset

Milj. €	1.1.2015	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pää-omaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	Ostetut/ Myytyt liike-toiminnot	Ryhmit-telyt	31.12.2015
Vahvistetut tappiot	18,9	-1,2						17,7
Varaukset ja arvonalentumiset	3,6	0,2						3,8
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	1,8	-0,0						1,8
Rahoitusleasingvelka	6,6	-3,6						3,0
Muut erät	1,7	1,0	-0,0	-0,1	0,1			2,7
Yhteensä	32,6	-3,6	-0,0	-0,1	0,1	0,0		29,1

Laskennalliset verovelat

Milj. €	1.1.2015	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pää-omaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	Ostetut/ Myytyt liike-toiminnot	Ryhmit-telyt	31.12.2015
Kertyneet poistoerot	4,4	-0,3						4,1
Liiketoimintojen yhdistämiset	0,8							0,8
Käyvän arvon rahasto	0,3			-0,3				0,0
Viron yhtiöiden voittovarot							5,1	5,1
Muut erät	10,2	-2,9			-0,0		-5,1	2,2
Yhteensä	15,7	-3,2	0,0	-0,3	-0,0	0,0		12,2

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2014 aikana

Laskennalliset verosaamiset

Milj. €	1.1.2014	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pää-omaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	Ostetut/ Myytyt liike-toiminnot	Ryhmit-telyt	Lopetetut toiminnot	31.12.2014
Vahvistetut tappiot	22,7	-5,1				0,0		1,3	18,9
Varaukset ja arvonalentumiset	4,8	-1,5						0,3	3,6
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	2,0	-0,1							1,8
Rahoitusleasingvelka	5,8	-0,8					1,6		6,6
Muut erät	3,4	0,2	-0,2	-0,6	0,4		-1,6	0,1	1,7
Yhteensä	38,7	-7,4	-0,2	-0,6	0,4	0,0		1,7	32,6

Laskennalliset verovelat

Milj. €	1.1.2014	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pää-omaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	Ostetut/ Myytyt liike-toiminnot	Ryhmit-telyt	Lopetetut toiminnot	31.12.2014
Kertyneet poistoerot	4,5	-0,1							4,4
Liiketoimintojen yhdistämiset	2,8					0,0	-2,0		0,8
Käyvän arvon rahasto	0,8			-0,5					0,3
Muut erät	6,2	2,1			-0,1		2,0		10,2
Yhteensä	14,3	2,0		-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	15,7

Konsernilla oli 31.12.2015 11,0 miljoonaa euroa (7,1milj. euroa 31.12.2014) vahvistettuja tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska konsernille ei todennäköisesti kerry ennen kyseisten tappioiden vanhenemista verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot pystyttäisiin hyödyntämään.

19. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2015	2014
Aineet ja tarvikkeet	2,2	2,3
Tavarat	160,8	172,4
Muu vaihto-omaisuus	0,2	0,2
Yhteensä	163,2	174,8

20. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. €	2015	2014
Myyntisaamiset	504,5	505,1
Korottomat laina- ja muut saamiset	5,5	8,0
Johdannaisvarat	6,5	25,5
Rahoituserien siirtosaamiset	0,1	0,4
Muut siirtosaamiset	28,2	27,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	544,9	565,9

21. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

Milj. €	2015	2014
Kauppahintasaamiset	32,7	18,8
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	32,7	18,8

22. Rahavarat

Milj. €	2015	2014
Käteisvarat ja talletukset	249,4	177,1

23. Oma pääoma

Milj. €	2015	2014
Osuuspääoma 1.1.	169,4	163,4
Osuusmaksusuoritukset	2,6	6,0
Osuuspääoma 31.12.	172,0	169,4

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Sidotut rahastot

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä osuuden S-Pankin käyvän arvon rahaston muutoksesta. Rahaston arvo on 1,1 miljoonaa euroa 31.12.2015 (7,2 milj. euroa 31.12.2014). S-Pankin käyvän arvon rahaston osuus on 1,0 miljoonaa euroa 31.12.2015 (6,0 milj. euroa 31.12.2014).

Vararahasto

Vararahasto sisältää osuuskunnan sääntöjen mukaisen vapaasta omasta pääomasta siirrettävän osuuden. Rahaston arvo on 18,5 miljoonaa euroa 31.12.2015 (18,5 milj. euroa 31.12.2014).

Hallintoneuvoston käyttörahasto

Hallintoneuvoston käyttörahaston käytöstä päättää hallintoneuvosto. Rahaston arvo on 0,0 miljoonaa euroa 31.12.2015 (0,0 milj. euroa 31.12.2014).

24. Lisäosuuspääoma

Milj. €	2015	2014
Lisäosuuspääoma, pitkäaikainen	12,8	12,8

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaissa säädetyn ja SOK:n säännöissä määrätyn tavoin ja edellytyksin.

25. Korolliset velat

Pitkäaikaiset korolliset velat

Milj. €	2015	2014
Rahoitusleasingvelat	124,4	66,1
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	6,9	21,8
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	131,3	87,8

Lyhytaikaiset korolliset velat

Milj. €	2015	2014
Rahoitusleasingvelat	26,4	16,0
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	0,2	0,7
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	26,6	16,7

Rahoitusleasingvelat

Milj. €	2015	2014
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä:		
Yhden vuoden kuluessa	32,4	19,5
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	67,1	54,7
Yli viiden vuoden kuluttua	101,2	21,6
Vähimmäisvuokrat yhteensä	200,7	95,8

Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo:

Yhden vuoden kuluessa	26,4	16,0
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	48,9	46,5
Yli viiden vuoden kuluttua	75,5	19,5
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	150,7	82,1

Kertyvät rahoituskulut

50,0 13,7

Vuokrat jälleenvuokraussopimuksista

31,1 24,6

Rahoitusleasingopimukset muodostuvat pääosin kiinteistöjen vuokrasopimuksista.

26. Korottomat velat

Milj. €	2015	2014
Pitkäaikaiset korottomat velat	33,8	30,7
Pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	33,8	30,7

Ostovelat yhteensä

705,2 683,6

Saadut ennakot	1,7	1,4
Muut lyhytaikaiset velat	14,0	19,6
Johdannaisvelat	5,8	8,0
Siirtovelat	92,1	84,4
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	113,7	113,5

Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Henkilöstökulut	47,0	52,6
Rahoituserät	0,2	0,8
Muut	45,0	30,9
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	92,1	84,4

27. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävässä olevat rahoitusvarat	Suojauskannan alaiset johdannaiset	Jaksettuihin hankintamenoihin kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)							
Osakkeet ja osuudet				1,6			1,6	1,6
Lainasaamiset			45,3				45,3	51,7
Korottomat lainasaamiset			3,1				3,1	2,7
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)							
Myyntisaamiset			505,5				505,5	505,5
Muut korottomat saamiset			0,9				0,9	0,9
Rahoituserien siirtosaamiset			0,8				0,8	0,8
Johdannaisvarat		6,1			0,4		6,5	6,5
Rahavarat	(22)							
Käteisvarat ja talletukset			249,9				249,9	249,9
Rahoitusvarat yhteensä		6,1	838,3	1,6	0,4		846,5	852,5
Rahoitusvelat								
Lisäosuuspääoma	(24)					12,8	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)							
Ostovelat						0,0	0,0	0,0
Korolliset lainat muilta						1,5	1,5	1,5
Rahoitusleasingvelat						124,4	124,4	133,0
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)							
Rahanlaskentapalvelu						23,3	23,3	23,3
Muut korottomat velat						0,9	0,9	0,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)							
Korolliset lainat muilta						0,0	0,0	0,0
Rahoitusleasingvelat						26,4	26,4	32,5
Lyhytaikaiset korottomat velat	(26)							
Siirtovelat rahoituserät						0,2	0,2	0,2
Johdannaisvelat		5,8			0,0		5,8	5,8
Ostovelat	(26)					705,2	705,2	705,2
Rahoitusvelat yhteensä		5,8			0,0	894,6	900,4	915,2

Lisäosuuspääoman 12,8 miljoonaa (2014: 12,8 miljoonaa) käypää arvoa ei ole kyetty määrittämään.

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytäviksi olevat rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2014	Käypä arvo 2014
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset rahoitusvarat (17)								
				2,3			2,3	2,3
			36,5				36,5	38,9
			36,6				36,6	36,4
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset (20)								
			507,5				507,5	507,5
			0,6				0,6	0,6
			0,4				0,4	0,4
		24,4			1,1		25,5	25,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset (21)								
							18,7	18,7
Rahavarat (22)								
			178,8				178,8	178,8
Rahoitusvarat yhteensä		24,4	760,4	2,3	1,1		807,0	809,1
Rahoitusvelat								
Lisäosuuspääoma (24)								
						12,8	12,8	12,8
Pitkäaikaiset korolliset velat (25)								
						0,0	0,0	0,0
						14,9	14,9	16,3
						66,1	66,1	71,8
Pitkäaikaiset korottomat velat (26)								
						25,5	25,5	25,5
						0,2	0,2	0,2
Lyhytaikaiset korolliset velat (25)								
						0,7	0,7	0,7
						16,0	16,0	19,4
Lyhytaikaiset korottomat velat (26)								
						0,8	0,8	0,8
		8,0			0,0		8,0	8,0
Ostovelat (26)								
						683,6	683,6	683,6
Rahoitusvelat yhteensä		8,0			0,0	820,6	828,7	839,2

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	Liite	Käypä arvo			
		2015	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)				
Osakkeet ja osuudet		1,6			1,6
Lainasaamiset		51,7		51,7	
Korottomat lainasaamiset		2,7		2,7	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)				
Lainasaamiset		0,9		0,9	
Johdannaisvarat		6,5	5,5	1,0	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)				
Muut saamiset		32,7		32,7	
Yhteensä		96,2	5,5	89,1	1,6
Käypään arvoon arvostetut velat					
Lisäosuuspääoma	(24)	12,8		12,8	
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)				
Korolliset lainat muilta		1,5		1,5	
Rahoitusleasingvelat		133,0		133,0	
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)				
Rahanlaskentapalvelu		23,3		23,3	
Muut korottomat velat		0,9		0,9	
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)				
Korolliset lainat muilta		0,0		0,0	
Rahoitusleasingvelat		32,5		32,5	
Lyhytaikaiset korottomat velat	(26)				
Johdannaisvelat		5,8	5,5	0,3	
Yhteensä		209,7	5,5	204,2	0,0

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan. Käypien arvojen hierarkian eri tasojen välisten siirtojen ajankohta määritetään raportointikauden lopun mukaisesti.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Nasdaq OMX Stocholm arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittävilä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Suomen Luotto-osuuskunnan osuudet esitetään tasolla 3 johtuen epätarkkuudesta käyvän arvon määrittämisessä. Osuuksien käypä arvo 0,1 miljoonaa (2014: 0,8 miljoonaa) perustuu Suomen Luotto-osuuskunnan alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta. Edellä mainittujen lisäksi taso 3 sisältää noteeraamattomia osakkeita 1,6 miljoonaa (2014: 1,5 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä sekä sijoituskiinteistöjä 174,7 miljoonaa euroa (2014: 178,3 miljoonaa), joiden käypä arvo perustuu olennaisilta osin ulkopuolisiin kiinteistöarvioihin. Tasolla 3 esitetyt noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia realisoitiin v. 2015 hankintamenoarvoltaan 0,0 miljoonaa euroa.

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatusta eristä

Milj. €	2015
Alkusaldo 1.1.	5,1
Myynnit	-0,0
Suomen Luotto-osuuskunnan osuuksien käyvän arvon vähennys	-0,7
Muutos myytävänä olevien erien käyvissä arvoissa	-2,8
Saldo 31.12.	1,6

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2014	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)				
Osakkeet ja osuudet		2,3			2,3
Lainasaamiset		38,9		38,9	
Korottomat lainasaamiset		36,4		36,4	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)				
Johdannaisvarat		25,5	4,9	20,5	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)				
Muut saamiset		18,7		18,7	
Yhteensä		121,9	4,9	114,6	2,3
Käypään arvoon arvostetut velat					
Lisäosuuspääoma	(24)	12,8		12,8	
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)				
Korolliset lainat muilta		16,3		16,3	
Rahoitusleasingvelat		71,8		71,8	
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)				
Rahanlaskentapalvelu		25,5		25,5	
Muut korottomat velat		0,2		0,2	
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)				
Korolliset lainat muilta		0,7		0,7	
Rahoitusleasingvelat		19,4		19,4	
Lyhytaikaiset korottomat velat	(26)				
Johdannaisvelat		8,0	4,9	3,1	
Myytävänä olevien omaisuuserien velat		1,3			1,3
Yhteensä		156,0	4,9	149,8	1,3

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatusta eristä

Milj. €	2014
Alkusaldo 1.1.	10,2
Myynnit	-0,1
Suomen Luotto-osuuskunnan osuuksien käyvän arvon vähennys	-4,8
Muutos myytävänä olevien erien käyvissä arvoissa	-0,2
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	0,0
Saldo 31.12.	5,1

28. Varaukset

Milj. €	Tappiolliset vuokrasopimukset	Vuokratilojen ylläpitovaraukset	Muut varaukset	Muut muutokset *)	Yhteensä
Varaukset 1.1.2015	15,4	1,4	1,0	1,1	19,0
Varausten lisäykset	4,8	0,0	0,4		5,2
Käytetyt varaukset	-2,1	-0,3	-0,6	-0,5	-3,4
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1,6	-0,3		-0,0	-2,0
Varaukset 31.12.2015	16,4	0,9	0,9	0,6	18,8

Varausten jakautuminen

Pitkäaikainen	11,2
Lyhytaikainen	7,6

*) SOK Autokaupan jäljellä olevat pakolliset varaukset jotka edellisvuonna esitettiin osana lopetettuja toimintoja on palautettu osaksi jatkuvia toimintoja sillä summat ovat niin pieniä, että ne ovat epäolennaisia konsernin kokonaisluvuissa.

Milj. €	Tappiolliset vuokrasopimukset	Vuokratilojen ylläpitovaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2014	21,3	1,7	0,8	23,9
Varausten lisäykset	0,9		0,8	1,7
Käytetyt varaukset	-3,1	-0,3	-0,6	-3,9
Käyttämättömien varausten peruutukset	-3,7	-0,0		-3,7
Varaukset 31.12.2014	15,4	1,4	1,0	17,9

Varausten jakautuminen

Pitkäaikainen	14,4
Lyhytaikainen	3,5

29. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Konserni on ottanut vuokralle hotelli, myymälä sekä varastotiloja vuokrasopimuksilla, jotka eivät ole peruutettavissa. Vuokrien kestot ovat pääsääntöisesti 3 - 15 vuotta. Useimmat vuokrasopimukset ovat uusittavissa markkinahintaan vuokra-ajan päätyttyä.

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2015	2014
Yhden vuoden kuluessa	131,1	142,9
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	439,0	520,8
Yli viiden vuoden kuluttua	372,0	486,1
Yhteensä	942,1	1 149,8

Konserni vuokralle antajana

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2015	2014
Yhden vuoden kuluessa	12,3	13,3
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	11,6	10,6
Yli viiden vuoden kuluttua	7,3	0,7
Yhteensä	31,1	24,6

30. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta

Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoituspolitiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa.

Johdannaisia käytetään pääasiassa yhtiön rahoitusriskeiltä ja hyödykkeiden hintariskeiltä suojautumiseen. Muussa kuin suojaustarkoituksessa johdannaiskauppaa käydään vain SOK:n hallituksen hyväksymien riskilimiittien rajoissa.

LUOTTORISKI

Luottoriski on riski sille, että sopimuksen vastapuoli laiminlyö maksuvelvollisuutensa SOK-yhtymälle tai että muutos vastapuolen luottokelpoisuudessa vaikuttaa sen liikkeelle laskemien rahoitusinstrumenttien markkina-arvoon. Luottoriski syntyy sillä hetkellä, kun on tehty tai päätetty tehdä liiketoimi tai sopimus, joka sisältää riskin, että SOK-yhtiön saatavat voivat jäädä saamatta.

Suurin osa SOK-yhtiön luottoriskistä on rahoitusmarkkinasopimuksiin ja myyntisaataviin liittyvää. SOK-yhtiön likviditeetti sijoitetaan raha- ja valuuttamarkkinoille tuottavasti, mutta tarpeettomia riskejä välttämällä.

Sijoitustoimintaa ja johdannaiskauppaa käydään ainoastaan SOK:n hallituksen hyväksymien vastapuolten kanssa, hallituksen hyväksymän limiitin puitteissa.

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on osa liiketoimintayksiköiden toimintaa.

Rahoitusvarojen luottoriskien enimmäismäärä

Milj. €	Liite	2015	2014
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	(17)		
Lainasaamiset		45,3	36,5
Korottomat lainasaamiset		3,1	36,6
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	(20)		
Myyntisaamiset		505,5	507,5
Muut korottomat saamiset		0,9	0,6
Rahoituserien siirtosaamiset		0,8	0,4
Johdannaisvarat		6,5	25,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	(21)		
Muut saamiset		32,7	18,7
Rahavarat	(23)	249,9	178,8
Taseen ulkopuoliset vastuut	(33)		
Takausvastuiden nimellisarvo		101,9	149,0
Yhteensä		946,7	953,6

Johdannaisvarat muodostuvat sopimusten kirjanpidossa olevista positiivisista markkina-arvoista.

Yhtiön luottoriskiä lisäävät takaussitoumukset on esitetty liitteessä 33. Takausvastuut sisältävät S-ryhmään kuuluvien yritysten puolesta myönnettyjä takauksia, joiden realisoituminen ei ole todennäköistä.

Luottoriskiä pienentävät erät

Osuuskauppojen puolesta annettujen takausten vastavakuudeksi on saatu reaaliavakuuksia 3,0 miljoonan euron arvosta (2014: 3,0 miljoonaa).

SOK-yhtiö on pienentänyt myyntisaamisten luottoriskiä luottovakuutuksilla. Vakuutettujen myyntisaamisten arvo on ollut 4,8 miljoonaa euroa, joiden enimmäiskorvaus on 3,8 miljoonaa euroa per vakuutuskausi.

Lisäksi SOK-yhtiö on saanut vuokratarkuita sekä pankkitakauksina että rahana 1,2 miljoonaa euroa (2014: 1,3 miljoonaa).

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi

Milj. €	Liite	2015	Josta ei arvoltaan	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita,			Tilikaudella kirjatut arvonlennukset
			tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	32,7	32,7				
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	48,4	48,4				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(20)	505,5	498,2	5,5	0,7	1,2	
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)						
Yhteensä		586,7	579,3	5,5	0,7	1,2	

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi

Milj. €	Liite	2014	Josta ei arvoltaan	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita,			Tilikaudella kirjatut arvonlennukset
			tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(21)	19,3	19,3				
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)	73,2	73,2				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	(20)	507,5	499,0	5,7	1,0	0,8	
erääntyy yli vuoden kuluessa	(17)						
Yhteensä		599,9	591,4	5,7	1,0	0,8	

Luottotappioliien täsmäytyslaskelma

Milj. €	2015	2014
Realisoituneet luottotappiot	0,3	0,4
Palautuneet luottotappiot	-0,1	-0,1
Loppusaldo 31.12.	0,3	0,3

Luottotappiot ovat aiheutuneet myyntisaamisista, joita ei pääosin ole vakuutettu.

Saamistodistusten laadun analyysi

Milj. €	Liite	2015	Osuus	2014	Osuus
		Arvo	saamisista	Arvo	saamisista
Junior-ehtoiset lainat	(17)	24,0	100,0 %	16,0	100,0 %
Yhteensä		24,0	100,0 %	16,0	100,0 %

Saamistodistukset luottoluokittain ⁽¹⁾

Milj. €	Liite	2015	Osuus	2014	Osuus
		Arvo	saamisista	Arvo	saamisista
Luokittelematon, S-Pankki	(17)	24,0	100,0 %	16,0	100,0 %
Yhteensä		24,0	100,0 %	16,0	100,0 %

¹⁾ Käytetty ensisijaisesti S&P:n luokitusta. Mikäli S&P:n luokitusta ei ole ollut saatavilla, on käytetty vastaavaa Moody's tai Fitch-luokitusta.

Riskikeskittymät

Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2015

Milj. €	Suomi	Pohjoismaat	Muut EU-maat	Muut maat
Lainasaamiset	47,5		0,0	0,9
Muut saamiset	32,7			
Myyntisaamiset	500,3	0,5	3,8	0,9
Muut korottomat saamiset			0,2	0,7
Rahavarat	235,5	2,1	9,5	2,8
Muut erät	7,3			
Yhteensä	823,4	2,7	13,5	5,3

*Muut maat = Sveitsi ja Venäjä

Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2014

Milj. €	Suomi	Pohjoismaat	Muut EU-maat	Muut maat
Lainasaamiset	72,8		0,0	0,9
Muut saamiset	18,7			
Myyntisaamiset	502,0	0,7	3,5	1,3
Rahavarat	160,0	9,3	3,2	6,3
Muut erät	25,9			
Yhteensä	779,4	10,0	6,8	8,4

*Muut maat = Sveitsi ja Venäjä

Riskikeskittymät esitetään taulukoissa ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisten erien osalta.

LIKVIDITEETTIRISKI

Selostus, miten SOK-yhtymä hallitsee yllämainittua likviditeettiriskiä (IFRS 7.39):

Likviditeettiriski on riski, että SOK:n ja sen tytäryhtiöiden likvidit varat ja käyttämättömät lainalmiitit eivät riitä operatiivisiin tarpeisiin tai että tarvittavan likviditeetin järjestäminen aiheuttaa korkeita lisäkustannuksia.

SOK-yhtymän likviditeettiriskiä hallitaan pitämällä kassareservi tasolla, joka turvaa yhtymän maksuvalmiuden myös yllättävissä tilanteissa. Likviditeettiriski voi realisoitua tilanteissa, joissa SOK:lle syntyy odottamattomia ja välittömiä maksuvelvoitteita tai SOK:n saatavien suoritukset viivästyvät esimerkiksi tietojärjestelmähäiriön takia.

Kassareservissä huomioidaan ja siihen lasketaan likvidit jälkimarkkinakelpoiset varat sekä sellaiset pankkitilien käyttövarat kotimaassa tai ulkomailla, jotka ovat käytettävissä saman päivän aikana. Käyttövarojen lisäksi huomioidaan käyttämättömät tililimiitit. Kassareservin tavoitekoko on sata miljoonaa euroa.

Lisäksi maksuvalmius- ja jälleenaohitusriskit pyritään minimoimaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla.

SOK-yhtymä on solminut kommitoituja luottolimiittejä 120 miljoonaa euroa (2014: 180 miljoonaa euroa). Luottolimiiteillä ei ole annettua vakuutta. Luottolimiitit eräännyvät vuonna 2017. Vuonna 2015 kommitoituja luottolimiittejä oli käytössä keskimäärin 0,0 (2014: 0,0) miljoonaa euroa. Kirjanpidossa pitkäaikaisesta limiitistä nostettu laina käsitellään pitkäaikaisena velkana. Tilinpäätöshetkellä SOK-yhtymällä ei ollut kommitoiduista limiiteistä nostettuja velkoja.

Rahoituslimiittien ehtoihin sisältyy kovenantteja. Taloudellisina kovenantteina on kaikissa rahoituslimiittisopimuksissa käytetty omavaraisuusastetta ja käyttökate/nettokorot –tunnuslukua. Kovenanttiehdot eivät rikkoutuneet tilikauden aikana.

SOK-yhtymällä on lisäksi 250 miljoonan euron yritystodistusohjelma, josta oli käytössä keskimäärin 2,7 (2014: 7,8) miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaissopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi

Milj. €	Liite	Sopimukseen perustuvat							
		2015	kassavirrat ¹⁾	Vaadittaessa	alle 3kk	3kk-12kk	1-2v	2-5v	yli 5v
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Lisäosuuspääoma	(24)	12,8	13,3			0,2	0,0	0,1	13,1
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)								
Ostovelat		0,0	0,0				0,0		
Korolliset lainat muilta		1,5	1,5		0,0	0,0	0,0	1,5	
Rahoitusleasingvelat		124,4	125,0				15,4	34,0	75,5
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)								
Rahanlaskentapalvelu		23,3	23,3	23,3					
Muut korottomat velat		0,9	0,9				0,9		
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)								
Korolliset lainat muilta		0,0	0,0			0,0			
Rahoitusleasingvelat		26,4	26,7		4,6	22,1			
Ostovelat	(26)	705,2	705,2		699,6	5,7			
Taseen ulkopuoliset vastuut									
Takausvastuiden nimellisarvo		101,9	101,9	101,9					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä									
		996,3	997,9	125,1	704,2	28,1	16,3	35,6	88,6
Johdannaishet									
Johdannaishet	(22, 26)								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaishet		0,0	0,0			0,0			
Valuuttajohdannaishet		0,3	0,2		0,1	0,1			
Korkojohdannaishet		0,2	0,2			0,2	0,1		
Hyödykejohdannaishet		5,5	3,7		0,2	0,6	0,9	1,9	
Johdannaishet	(20, 22)								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaishet		0,4	0,1		0,2	-0,0			
Valuuttajohdannaishet		0,4	0,3		0,2	0,1			
Korkojohdannaishet		0,2	0,2			0,2	0,1		
Hyödykejohdannaishet		5,5	3,7		0,2	0,6	0,9	1,9	
		-0,5	-0,2	0,0	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
		995,8	997,7	125,1	703,9	28,1	16,3	35,6	88,6

¹⁾ rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Milj. €	Liite	Sopimukseen perustuvat							
		2014	kassavirrat ⁽¹⁾	Vaadittaessa	alle 3kk	3kk-12kk	1-2v	2-5v	yli 5v
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Lisäosuuspääoma	(24)	12,8	13,5		0,2	0,0	0,2	13,0	
Pitkäaikaiset korolliset velat	(25)								
Ostovelat		0,0	0,0			0,0			
Korolliset lainat muilta		14,9	15,6		0,0	0,0	15,6		
Rahoitusleasingvelat		66,1	76,3				17,2	37,5	21,6
Pitkäaikaiset korottomat velat	(26)								
Rahanlaskentapalvelu		25,5	25,5	25,5					
Muut korottomat velat		0,2	0,2				0,2		
Lyhytaikaiset korolliset velat	(25)								
Korolliset lainat muilta		0,7	0,7		0,6	0,2			
Rahoitusleasingvelat		16,0	19,5		5,0	14,5			
Ostovelat	(26)	683,6	683,6		683,3	0,3			
Taseen ulkopuoliset vastuut									
Takausvastuiden nimellisarvo		149,0	149,0	149,0					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä									
		968,7	983,9	174,5	688,9	15,1	33,0	37,7	34,7
Johdannaisheldat (22, 26)									
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,0	0,0			0,0			
Valuuttajohdannaiset		1,7	1,3		1,3	0,0			
Korkojohdannaiset		2,6	2,6		0,4	1,2	0,5	0,4	
Hyödykejohdannaiset		4,9	4,9			0,9	1,0	3,0	
Johdannaisheldat (20, 22)									
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		1,0	1,0		0,8	0,2			
Valuuttajohdannaiset		18,4	16,1		10,5	5,7			
Korkojohdannaiset		1,4	1,4		0,4	1,0	0,0	0,0	
Hyödykejohdannaiset		4,9	4,9			0,9	1,0	3,0	
Nettojohdannaisheldat yhteensä									
		-16,6	-14,7	0,0	-9,9	-5,7	0,5	0,4	0,0
Yhteensä									
		952,1	969,2	174,5	679,0	9,4	33,5	38,1	34,7

1) rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Taulukossa on kaikki 31.12.2015 voimassa olevat instrumentit ja niiden sopimukseen perustuvat pääomat ja korot. Vieraan valuutan määräiset erät on muunnettu euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteeraamaa kurssia. Rahoitusvelkojen vaihtuvakorkoiset koronmaksut on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä. Rahoitusvelat, joiden takaisinmaksua voidaan vaatia ennen eräpäivää, on esitetty periodissa, jona takaisinmaksu on aikaisintaan mahdollista.

Johdannaisista on taulukossa esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Tulevat vaihtuvakorkoiset kassavirrat on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä. Sähköjohdannaisten rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo eräntymispäivää vastaavassa maturiteetissa.

Lisäosuuspääoma

Lisäosuusmaksu on osuiskaupan vapaaehtoinen sijoitus osuuskuntaan. Annettuja lisäosuuksia vastaavien lisäosuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä osuuskunnalle kulloinkin suoritettu määrä muodostaa lisäosuuspääoman. Osuuskaupalla on oikeus vähentää lisäosuuksiensa lukumäärää ilmoittamalla siitä kirjallisesti osuuskunnan hallitukselle. Lisäosuuksien vähentäminen ja niitä vastaavien lisäosuusmaksujen palauttaminen suoritetaan osuuskuntalaissa säädetyin ja SOK:n säännöissä määrättyin tavoin ja edellytyksin.

Lisäosuusmaksu palautetaan osuuskaupalle osuuskunnan hallituksen päättämänä ajankohtana, joka voi olla aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana lisäosuuksien vähentämistä ja lisäosuusmaksujen palauttamista koskeva vaatimus on osuuskunnalle esitetty ja viimeistään viiden vuoden ja kuuden kuukauden kuluessa vaatimusta seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Palautukseen käytettävissä oleva oma pääoma ja lisäosuusmaksusta palautettava määrä lasketaan palautusajankohtaa edeltäneeltä tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen perusteella osuuskuntalain säännösten mukaisesti.

KORKORISKI

Korkoriski tarkoittaa markkinakorkojen muutoksista aiheutuvaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Korkoriski on periaatteessa minimoitu, kun SOK-yhtymän korollisten erien keskimääräinen korkosidonnaisuusaika neutraloi operatiivisen toiminnan herkkyyden korkotason muutoksille.

SOK-yhtymän tavoite korkoriskin hallinnassa on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän korkoriskin hallinnasta. SOK-yhtymän korkoriskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin korkoriskiä. ALM:n korkoriskipositio muodostuu yhtymän ulkoisten ja sisäisten korkoinstrumenttien nettona.

SOK:n tytäryhtiöiden korkoriskiä hallitaan rahoittamalla investoinnit ja operatiivinen toiminta siten, että liiketoiminnalle jäävä korkoriski on mahdollisimman pieni. Yhtymän sisäisten lainojen korkosidonnaisuusaikaa päätettäessä otetaan huomioon investointien takaisinmaksu- ja poistoajat. Korkosidonnaisuus sovitetaan investointia tai operatiivista toimintaa vastaavaksi käyttämällä tarvittaessa yhtymän sisäisiä korkojohdannaisia.

Yhden prosenttiyksikön lineaarinen markkinakorkotason muutos ei saa aiheuttaa nettorahoituskuluihin lisäystä, joka ylittää euromäärältään yhden prosentin kunkin vuoden suunnitellusta käyttökatteesta. ALM-korkoriskipositiota seurataan viiden vuoden suunnittelujaksolla ja edellä esitetyn mittarin tavoitteen tulee täyttyä suunnittelujakson kolmena ensimmäisenä vuotena.

Korkoherkkyyshanalyysi

Taulukossa on esitetty SOK-yhtymän korollisten nettovelkojen sekä johdannaissaamisten ja -velkojen korkoherkkyys. Herkkyytenä esitetään 1%-yksikön korkotason muutoksen vaikutus SOK-yhtymän tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tilinpäätöspäivänä. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

2015 Milj. €	Riskille altis positio	Duraatio	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan		
			1%-yks. nousu	1%-yks. lasku	1%-yks. nousu	1%-yks. lasku	
Korolliset saamiset	(17, 21)						
EUR		111,1	0,2	2,0	-2,0		
Johdannaivarat ja -velat	(20, 26)						
EUR		-36,9	0,2	0,1	-0,1		
USD		30,7	0,2	-0,1	0,1		
RUB		0,1	0,0	-0,0	0,0		
Muut valuutat		4,0	0,1	-0,0	0,0		
Korolliset velat	(25)						
EUR		1,5	0,0	-0,0	0,0		
Yhteensä		110,5		2,0	-2,0	0,0	0,0

2014 Milj. €	Liite	Riskille altis positio	Duraatio	Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
				1%-yks. nousu	1%-yks. lasku	1%-yks. nousu	1%-yks. lasku
Korolliset saamiset	(17, 21)						
EUR		35,3	0,3	0,2	-0,2		
Johdannaisvarat ja -velat	(20, 26)						
EUR		49,7	0,7	-0,1	0,1	0,6	-0,6
USD		22,8	0,0	-0,0	0,0		
RUB		12,0	0,5	0,1	-0,1		
Muut valuutat		11,5	0,2	-0,0	0,0		
Korolliset velat	(25)						
EUR		16,0	0,5	-0,1	0,1		
Yhteensä		147,4		0,1	-0,1	0,6	-0,6

Johdannaisvarojen ja -velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1%-yksikön koronmuutoksen vaikutus johdannaisen käypään arvoon. Käypään arvoon arvostettavien lyhytaikaisten sijoitusten korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1%-yksikön koronmuutoksen vaikutus käypään arvoon sekä korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Muiden korollisten saamisten ja velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1%-yksikön korkonmuutoksen vaikutus korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Laskelmassa on oletettu taseen pysyvän saman suuruisena seuraavan 12kk.

Omaan pääomaan vaikuttavien johdannaisten korkoriskiin sovelletaan rahavirran suojausta.

Duraationa ilmoitetaan aika seuraavaan uudelleenhinnoitteluun vuosina.

Korkovirtariski ja suojauslaskenta

SOK-yhtymässä sovelletaan suojauslaskentaa erittäin todennäköisiä tulevia ostoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua valuuttamääräisten ostojen valuuttariskiltä.

Suojauslaskentaa sovelletaan johdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39-standardin suojauslaskennan ehdot. Suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position rahavirtojen muutoksesta 80-125 prosenttia.

Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Suojausinstrumenteina käytettyjen johdannaisten käyvät arvot

Milj. €	2015	2014
Johdannaisvelat		
Valuuttatermiinit	0,0	0,0
Yhteensä	0,0	0,0
Johdannaissaamiset		
Valuuttatermiinit	0,4	1,1
Yhteensä	0,4	1,1

Korkon- ja valuutanvaihtosopimuksissa suojauslaskentaa sovelletaan vain johdannaisen korkovirtariskiin. Valuuttariskistä aiheutuvat voitot ja tappiot kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Rahavirran suojauksesta konsernin omaan pääomaan kirjatut muutokset

Milj. €	2015	2014
Alkusaldo 1.1.	1,0	1,1
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	0,4	1,0
Tuloslaskelmaan sisällytetty määrä	-1,0	-1,1
Loppusaldo 31.12.	0,4	1,0

Omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty ilman verovaikutusta.

Omaan pääomaan kirjatut arvomuutokset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella kun suojatut rahavirrat kirjataan tuloslaskelmaan, johdannainen eräänä tai suojauslaskennan edellytykset eivät enää täyty.

VALUUTTARISKI

SOK-yhtymän liikevaihto kertyy edelleen pääosin kotimaasta.

Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. SOK:n ja sen tytäryhtiöiden valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän valuuttariskin hallinnasta. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa. Transaktioriskit ovat sopimuksen tekävän SOK:n yksikön tai tytäryhtiön vastuulla. Merkittävät transaktioriskit suojataan pääsääntöisesti johdannaisilla.

Tytäryhtiöiden valuuttariskiä pienennetään rahoittamalla yhtiöiden toimintaa samassa valuutassa kuin rahan käyttökin on, sekä johdannaisten avulla. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin sijoitettuun oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvää translaatoriskiä pienennetään suojaamalla pääomat siltä osin kuin 20 prosentin kurssimuutos aiheuttaisi yli prosenttiyksikön heikennyksen SOK-yhtymän omavaraisuusasteeseen. Samoin menetellään sen osuuden kanssa, jonka yhtiöt ovat suunnitelleet palauttavansa Suomeen yli neljän vuoden kuluttua. Osuus, jonka yhtiöt ovat suunnitelleet palauttavansa seuraavan neljän vuoden kuluessa, huomioidaan täysmääräisenä.

Valuuttaherkkyysanalyysi

Valuuttaherkkyysanalyysissä esitetään, mitä 10% euron vahvistuminen tai heikentyminen muita valuuttoja vastaan vaikuttaisi yhtymän tulokseen tai omaan pääomaan. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Laskelma sisältää SOK:n ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman määrän, jonka euroiksi muuntamisesta aiheutuu vaikutus omaan pääomaan. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

2015		Vaikutus tuloslaskelmaan		
Milj. €	Riskille altis positio	Euron vahvistuminen, 10%	Euron heikentyminen, 10%	
USD	28,6	-2,9	2,9	
RUB	-12,9	1,3	-1,3	
Muut valuutat	7,3	-0,7	0,7	
Yhteensä	23,0	-2,3	2,3	

2015		Vaikutus omaan pääomaan		
Milj. €	Riskille altis positio	Euron vahvistuminen, 10%	Euron heikentyminen, 10%	
RUB	44,4	-4,4	4,4	
Yhteensä	44,4	-4,4	4,4	

SOK-yhtymän oman pääoman ehtoisia sijoituksia suojaaviin valuuttajohdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa.

2014		Vaikutus tuloslaskelmaan		
Milj. €	Riskille altis positio	Euron vahvistuminen, 10%	Euron heikentyminen, 10%	
USD	21,8	-2,2	2,2	
LTL	11,0	-1,1	1,1	
RUB	-7,6	0,8	-0,8	
Muut valuutat	10,1	-1,0	1,0	
Yhteensä	35,3	-3,5	3,5	

2014		Vaikutus omaan pääomaan		
Milj. €	Riskille altis positio	Euron vahvistuminen, 10%	Euron heikentyminen, 10%	
LTL	4,8	-0,5	0,5	
RUB	25,0	-2,5	2,5	
Yhteensä	29,8	-3,0	3,0	

31. Lähipiiritapahtumat

SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvat tytäryritykset, osakkuusyrietykset, yhteisyritykset, pääjohtaja ja hänen sijaisensa, SOK:n konsernijohtoryhmä, SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. SOK-yhtymässä ylläpidetään lähipiiriin kuuluvista lähipiirirekisteriä. Alueosuuskaupat eivät kuulu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä -standardin mukaiseen SOK-yhtymän lähipiiriin.

Maksetut johdon työsuhde-etuudet	2015	2014
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän palkat ja palkkiot	2,1	3,2
SOK:n hallituksen ja hallintoneuvoston palkat ja palkkiot	0,3	0,3
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän lisäeläkekulut	0,9	1,0
Yhteensä	3,3	4,5

Johdon eläkesitoumukset: SOK:n pääjohtajalla, työsuhhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä sekä muulla johdolla, joka täyttää eläkepolitiikan mukaiset kriteerit on oikeus lisäeläkevakuutukseen, jossa eläkeikä on 60 – 63 vuotta.

Lähipiirilainat emo-osuuskunnalle/sisaryrityksille, osakkuusyryityksille sekä yhteisyrityksille on myönnetty normaalin liiketoiminnan rahoittamiseen. SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvalla johdolla ei ole myönnetty lainoja vuosina 2014-2015. Myöskään ehdollisia eriä ja muita sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Johtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa SOK-yhtymään.

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa:

Milj. €	2015	2014
Myynnit	20,2	17,5
Ostot	338,5	340,2
Rahoitustuotot ja -kulut	0,8	0,4
Myyntisaatavat ja muut saamiset	1,1	1,9
Lainasaamiset	37,5	57,5
Ostovelat ja muut velat	10,7	30,1

32. Vastuusitoumukset

Milj. €	2015	2014
Annetut pantit ja vastuusitoumukset		

Muut annetut vakuudet

Pantit	0,1	0,1
Takaukset	4,0	4,6
Yhteensä	4,1	4,7

Muiden velasta annetut vakuudet

Takaukset yhteisyritysten velasta	69,4	109,3
Takaukset osuuskauppojen velasta	7,4	7,4
Yhteensä	76,8	116,6

Muut muiden puolesta annetut vakuudet

Takaukset yhteisyritysten vastuista	21,0	26,2
Takaukset omistusyhteisyritysten vastuista		1,4
Takaukset osuuskauppojen vastuista	0,1	0,1
Yhteensä	21,1	27,7

Muut vastuut

Remburssivastuut	0,5	
Takaisinostovastuut 1)	33,9	36,2
Merkintäsitoumukset 2)	10,4	10,4
Muut vastuut 3)	9,8	
Yhteensä	54,1	46,6

¹⁾ Takaisinostovastuut koostuvat ostopitovastuusta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistorahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistörahastoyhtiöstä on 20 prosenttia.

²⁾ Merkintäsitoumus koostuu sitoumuksesta sijoittaa pääomapanoksia Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavaan kiinteistörahastoon.

³⁾ Arvioitu kustannus osto-optiosta, jonka käyttöön SOK on sitoutunut. Osto-optio liittyy hotelli kiinteistöön, jossa SOK on vuokralaisena.

Annetut takaukset koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n puolesta annetuista 39,9 miljoonan euron (65,4 milj. euroa 31.12.2014) velan ja muiden vastuiden takauksista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetuista 50,0 miljoonan euron (50,0 milj. euroa 31.12.2014) velan takauksesta.

Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 31.12.2015 oli 71,9 miljoonaa euroa (78,0 milj. euroa 31.12.2014).

Muut taloudelliset vastuut:

Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 6,5 miljoonaa euroa (6,8 milj. euroa 31.12.2014).

Muut vastuusitoumukset:

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa.

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B- ja B1-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotantoyhtiöihin omanpääomanehtoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. Jo tehtyihin sijoituksiin liittyvää vastuuta omanpääomanehtoisesta rahoituksesta ei ole enää jäljellä (0,9 milj. euroa 31.12.2014). Vieraanpääomanehtoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 60,0 miljoonaa euroa (60,0 milj. euroa 31.12.2014), North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2014) ja North European Bio Tech Oy:lle pääomalainaa 3,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa 31.12.2014).

33. Tytär- ja osakkuusyhtiöt

SOK-yhtymän ja SOK:n omistamat yritykset 31.12.2015

	Maa	SOK-yhtymän omistusosuus-%	SOK-yhtymän äänivaltaosuus-%	SOK:n omistusosuus-%
Konserniyritykset				
Kaupalliset				
A/S Prisma Latvija	Latvia	100	100	
AS Sokotel	Viro	100	100	
Inex Partners Oy	Suomi	100	100	100
Inex Export Oy	Suomi	100	100	100
Jollas-Opisto Oy	Suomi	100	100	100
Meira Nova Oy	Suomi	100	100	100
OOO Itis 2	Venäjä	100	100	
OOO SOK Service Center RUS	Venäjä	100	100	
OOO Otel Plus	Venäjä	100	100	
OOO Prisma	Venäjä	100	100	
OOO Sokotel	Venäjä	100	100	
Prisma Peremarket AS	Viro	100	100	
RB Int Oy	Suomi	100	100	100
Rekla Oy	Suomi	100	100	100
SOK Autokauppa Oy	Suomi	100	100	
SOK Fashion Retail Oy	Suomi	51	51	51
SOK Fund Management Oy	Suomi	100	100	100
SOK-Liiketoiminta Oy	Suomi	100	100	100
Sokotel Oy	Suomi	100	100	
SOK Real Estate Int Oy	Suomi	100	100	99
SOK Retail Int Oy	Suomi	100	100	
SOK-Takaus Oy	Suomi	100	100	100
Suomen Spar Oy	Suomi	100	100	100
S-Business Oy	Suomi	100	100	100
S-Verkkopalvelut Oy	Suomi	61	61	61
S-Yrityspalvelu Oy	Suomi	100	100	100
UAB Prisma LT	Liettua	100	100	
UAB Viršuliškių Prekybos Centras	Liettua	100	100	100
28 kpl				

Kiinteistöyhtiöt 18 kpl

Konserniyritykset yhteensä 46 kpl

Konserniyhtiöt OOO Real Estate 1 ja OOO Real Estate 2 fuusioitiin huhtikuussa OOO Otel Plusiin.

Yhteisyrietykset

Kauppakeskus Mylly Oy	Suomi	50	50	50
Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskus	Suomi	50	50	
North European BioTech Oy	Suomi	50	50	50
North European Oil Trade Oy	Suomi	51	51	51
4 kpl				

Osakkuusyhtiöt

Asunto Oy Kauniaisten Kirkkomäki	Suomi	39	39	39
Coop Trading A/S	Tanska	25	25	25
Finnfrost Oy	Suomi	50	50	
Keskuskorttelin Huolto Oy	Suomi	32	32	32
S-Pankki Oy	Suomi	38	38	38
S-Asiakaspalvelu Oy	Suomi	38	38	
Kiinteistö Oy Lempäälän Terminaali	Suomi	38	38	
Kiinteistö Oy Limingan terminaali	Suomi	38	38	
FIM Oyj	Suomi	19	19	
FIM Pankki	Suomi	19	19	
FIM Kiinteistö Oy	Suomi	15	15	
FIM varainhoito Oy	Suomi	19	19	
Russian and Baltics Retail Properties Ky	Suomi	20	20	20

Osakkuusyrietykset yhteensä 13 kpl

34. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Konsernilla ei ole olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

SOK-yhtymän tunnusluvut 2011–2015

	IFRS 2015	IFRS 2014	IFRS 2013	IFRS 2012	IFRS 2011
SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot					
Liikevaihto, milj.€	7 038,4	7 285,5	7 317,3	10 634,0	11 280,2
Liikevoitto, milj.€	11,1	43,1	-7,9	-7,2	18,8
%:a liikevaihdosta	0,2	0,6	-0,1	-0,1	0,2
Tulos ennen veroja, milj.€	9,4	39,7	-13,2	-27,1	19,5
%:a liikevaihdosta	0,1	0,5	-0,2	-0,3	0,2
SOK-yhtymä *)					
Oman pääoman tuotto-%	0,1	5,5	0,8	-3,9	2,0
Sijoitetun pääoman tuotto-%	2,5	11,2	3,0	-0,1	3,2
Omavaraisuusaste, %	37,0	38,3	36,3	29,3	26,7
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen, milj.€	48,2	68,6	99,7	124,4	105,5
%:a liikevaihdosta	0,7	0,9	1,4	1,2	0,9
Gearing, %	-12,9	-11,3	0,7	41,7	34,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	8 287	9 203	9 819	10 447	9 920
Lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna	7 778	8 232	9 099	9 572	8 732
Korottomat velat, milj.€	847,3	847,2	860,4	821,3	1 233,7
* Tunnusluvut sisältävät sekä lopetetut että jatkuvat toiminnot					

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} - \text{verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}} \times 100 \%$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat} - \text{varaukset, keskimäärin}} \times 100 \%$$

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100 \%$$

$$\text{Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen} = \text{tytäryhtiöosakkeiden ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot}$$

$$\text{Gearing, \%} = \frac{\text{korolliset velat} - \text{rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}} \times 100 \%$$

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS

SOK:n tuloslaskelma, FAS

Milj. €	Liitetieto	1.1. - 31.12.2015		1.1. - 31.12.2014	
Liikevaihto			6 167,7		6 327,2
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)		13,6		0,5
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	(2)	5 585,5		5 725,0	
Ulkopuoliset palvelut		294,6	5 880,1	308,1	6 033,2
Henkilöstökulut	(3)				
Palkat ja palkkiot		75,6		82,4	
Henkilösivukulut		18,7	94,2	20,1	102,5
Poistot ja arvonalentumiset	(4)		14,6		16,7
Liiketoiminnan muut kulut					
Toimitilavuokrat		25,1		23,4	
Muut kulut	(5)	137,5	162,6	134,1	157,5
Liikeylijäämä			29,8		17,9
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(8)		18,2		6,0
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä			47,9		23,9
Satunnaiset erät (+/-)	(9)		-3,1		-11,4
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			44,8		12,5
Tilinpäätössiirrot (+/-)	(10)		-0,0		-0,3
Tuloverot (+/-)	(11)		-3,6		-0,0
Tilikauden ylijäämä			41,2		12,2

SOK:n tase, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Liitetieto	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	(12)	38,2	38,7
Aineelliset hyödykkeet	(13)	3,5	5,9
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(14)	372,6	372,1
Muut sijoitukset	(14)	428,8	433,7
		843,1	850,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	(15)	114,2	116,4
Pitkäaikaiset saamiset	(16)	2,1	2,3
Lyhytaikaiset saamiset	(17)	525,4	552,6
Rahat ja pankkisaamiset		184,6	126,5
		826,3	797,7
		1 669,4	1 648,1
VASTATTAVAA Milj.€			
OMA PÄÄOMA (18)			
Osuuspääoma		172,0	169,4
Lisäosuuspääoma		12,8	12,8
Käyvän arvon rahasto		0,5	1,5
Vararahasto		18,5	18,5
Hallintoneuvoston käyttörahasto		0,0	0,0
Edellisten tilikausien ylijäämä		525,6	513,6
Tilikauden ylijäämä		41,2	12,2
		770,5	727,9
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	(19)	4,8	4,8
PAKOLLISET VARAUKSET	(20)	11,9	14,6
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	(21)	0,7	0,2
Lyhytaikainen vieras pääoma	(22)	881,5	900,6
		882,2	900,8
		1 669,4	1 648,1

SOK:n Rahoituslaskelma, FAS

Milj. €	Viite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
LIIKETOIMINTA			
Liikelylijäämä		29,8	17,9
Oikaisut liikelylijäämään	(1)	-2,0	14,4
Käyttöpääoman muutos	(2)	31,7	64,0
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		59,4	96,3
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-23,9	-33,7
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		31,0	37,1
Saadut osingot liiketoiminnasta		10,0	
Maksetut tuloverot		-0,0	-0,0
Liiketoiminnan rahavirta		76,5	99,8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-13,0	-22,3
Investoinnit osakkeisiin		-22,1	-29,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		1,6	7,3
Luovutustulot osakkeista		22,4	4,7
Myönnetyt lainat		16,5	41,3
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot		0,7	6,0
Investointien rahavirta		6,2	7,2
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			-20,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		-15,6	-37,4
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman lisäys		2,6	6,0
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		-0,2	-0,2
Muu oman pääoman vähennys		-0,0	-0,0
Saadut/maksetut konserniavustukset		-11,4	-2,9
Rahoituksen rahavirta		-24,6	-54,8
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		58,1	52,2
Rahavarat tilikauden alussa		126,5	74,2
Rahavarat tilikauden lopussa		184,6	126,5
Oikaisut liikelylijäämään	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-13,3	-0,3
Poistot ja arvonalentumiset		14,8	16,7
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-3,5	-2,1
		-2,0	14,4
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		6,0	114,6
Vaihto-omaisuuden muutos		2,2	12,9
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		23,5	-63,5
		31,7	64,0

Rahavarat ja rahavarojen muutos eroaa taseesta ja taseesta lasketusta rahavarojen muutoksesta siten että rahavirtalaskelman rahavarojen muutoksesta on eliminoitu rahoitusarvopapereiden käypään arvoon arvostamisesta johtuvat arvostusvoitot ja -tappiot.

SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) tilinpäätös on laadittu Suomen tilinpäätöksen laadintaa säätelevän lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta lukuun ottamatta käyttötavara- ja ostojen suojaus- ja kirjanpidossa muut kuin suojauslaskentaa sisältävät johdannaisten on arvostettu käypään arvoon ja arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Suojauslaskentaa sovelletaan osaan tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennassa olevien suojausinstrumenttien valuuttakurssien muutoksesta johtuvasta arvonmuutoksesta kirjataan tehokas osuus kokonaisuudessaan oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Myynnin ja myyntisaamisten suojaamiseksi solmituista johdannaissopimuksista kirjataan realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot myyntituottoihin. Muiden saamisten suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin.

Konsernipankkitilijärjestelmä

SOK:n konsernitilijärjestelmiin liitettyjen tytäryhtiöiden tilien varat esitetään SOK:lla rahoina ja pankkisaamisina sekä lyhytaikaisina saamisina saman konsernin yrityksiltä tai lyhytaikaisina velkoina saman konsernin yrityksille.

Liikevaihto ja myynnin tuloutusperiaate

Myynti tuloutetaan luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetty alennukset, arvonlisävero ja myynnin kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan pysyvien vastaavien myyntituotot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Leasingmaksut

Toimitilojen leasingmaksut esitetään tuloslaskelmassa toimitilavuokrissa ja muut leasingmaksut muina liiketoiminnan muina kuluina.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden toteutumista pidetään todennäköisenä, on kirjattu kuluksi luonteensa mukaisesti asianomaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluvaraukset on esitetty pakollisina varauksina tai siirtovelkoina, mikäli niiden täsmällinen määrä sekä toteutumisajankohta tiedetään.

Satunnaiset erät

Satunnaisina erinä esitetään sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin, kuten konserniavustukset ja yrityskauppoihin liittyvät huomattavat erät.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisu.

SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Pysyvät vastaavat on taseessa arvostettu hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen mukaiseen hankintamenuun vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenoista. Poistot on laskettu kohteen käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Poistoajat perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvonorotuksia.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	Vuosia
Rakennukset	20-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Koneet ja kalusto	3-10
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	EVL:n sallimissa rajoissa

Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelmassa kohdassa tilinpäätössiirrot. Kertynyt poistoero esitetään taseessa kohdassa tilinpäätössiirtojen kertymä.

Pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvat osakkeet ja osuudet arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon, mikäli käypä arvo on luotettavasti määriteltävissä.

Vaihtuvat vastaavat

Rahoitusinstrumentit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Rahoitusinstrumentit on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin (vuosina 2014-2015 ei ole ollut eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia), lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos merkitään oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Mahdollinen arvonalennus kirjataan kuitenkin heti tulosvaikutteisesti ja samalla oikaistaan käyvän arvon rahastoa. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoan efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Mahdollinen arvonalennus kirjataan tulosvaikutteisesti ja koron kerryttämistä jatketaan alennetulle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Vaihto-omaisuus on painotetun keskihinnan menetelmän mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai jälleenhankintamenojen tai todennäköisen myyntihinnan määrällisenä alinta arvoa käyttäen.

Milj. €	2015	2014
1. Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	13,5	0,4
Muut liiketoiminnan muut tuotot	0,1	0,1
Yhteensä	13,6	0,5

2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana	5583,3	5712,1
Varastojen muutos (+/-)	2,2	12,9
Yhteensä	5585,5	5725,0

3. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	75,6	82,4
Eläkekulut	14,6	15,1
Muut henkilösivukulut	4,1	5,0
Yhteensä	94,2	102,5

Henkilöstömäärä keskimäärin	1357	1489
------------------------------------	-------------	-------------

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Maksetut palkat ja palkkiot:

Pääjohtaja sekä hallituksen jäsenet	0,8	0,7
Hallintoneuvoston jäsenet	0,2	0,2

Johdon eläkesitoumukset:

SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernihoitajaryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60-63 vuotta.

4. Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	11,2	11,4
Arvonalentumiset	3,4	5,3
Yhteensä	14,6	16,7

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

5. Liiketoiminnan muut kulut

Vapaaehtoiset henkilösivukulut	2,3	2,2
Kiinteistö-, kalusto- ja tarvikekulut	119,3	112,9
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	15,9	19,1
Yhteensä	137,5	134,1

Toimitilavuokrat on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

6. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot KPMG Oy Ab	0,2	0,2
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,1	0,0
Yhteensä	0,4	0,3

Milj. €	2015	2014
7. Pakollisten varausten lisäykset (-) tai vähennykset (+)		
Vajaikäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat lisäykset	-0,4	-1,2
Vajaikäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat vähennykset	2,8	6,1
Muut pakolliset varaukset lisäykset	-0,3	-0,5
Muut pakolliset varaukset vähennykset	0,6	0,3
Yhteensä	2,7	4,7
8. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	10,0	
Osinkotuotot muilta ja osuuspääoman korot	0,7	6,0
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	10,7	6,0
Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	5,2	5,9
Muilta	1,6	1,2
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	2,2	6,8
Muilta	3,1	24,1
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	12,1	37,9
Arvonlentumisen vähennys ja lisäys pysyvien vastaavien sijoituksista		
	-0,1	
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	1,7	30,0
Muulle	2,8	7,9
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	4,5	37,9
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		
	18,2	6,0
9. Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	13,9	14,9
Yhteensä	13,9	14,9
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	17,0	26,3
Yhteensä	17,0	26,3
Satunnaiset erät yhteensä		
	-3,1	-11,4
10. Tilinpäätössiirrot		
Poistoerojen lisäys(-) / vähennys(+)	0,0	-0,3

Milj. €	2015	2014
11. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	4,2	2,3
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	0,0	0,0
Tuloverot satunnaisista eristä tilikaudelta (+/-)	-0,6	-2,3
Yhteensä	3,6	0,0
Taseeseen kirjaamattomat laskennalliset verovelat	1,6	2,1
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet		
12. Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	40,5	37,7
Lisäykset	2,0	4,6
Vähennykset	-0,1	-22,2
Siirrot erien välillä	13,7	20,3
Hankintameno 31.12.	56,1	40,5
Kertyneet poistot 1.1.	23,2	24,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,1	-14,8
Tilikauden poistot	8,1	8,4
Arvonlennukset	3,2	5,3
Kertyneet poistot 31.12.	34,4	23,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	21,7	17,3
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	16,6	16,3
Lisäykset	0,4	0,3
Vähennykset	-0,1	
Siirrot erien välillä	0,1	
Hankintameno 31.12.	17,0	16,6
Kertyneet poistot 1.1.	6,7	5,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,1	
Tilikauden poistot	1,5	1,3
Kertyneet poistot 31.12.	8,1	6,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	8,9	9,9
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	11,4	15,1
Lisäykset	9,8	16,6
Siirrot erien välillä	-13,8	-20,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	7,5	11,4
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	38,2	38,7

Milj. €	2015	2014
13. Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	2,3	2,3
Vähennykset	-1,2	
Hankintameno 31.12.	1,1	2,3
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,1	0,1
Arvonalennukset	0,1	
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,2	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,9	2,2
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	6,6	6,7
Vähennykset	-0,8	-0,2
Hankintameno 31.12.	5,8	6,6
Kertyneet poistot 1.1.	6,0	6,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,8	-0,2
Tilikauden poistot	0,1	0,2
Arvonalennukset	0,1	
Kertyneet poistot 31.12.	5,4	6,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,4	0,6
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	6,3	9,3
Lisäykset	0,7	0,7
Vähennykset	-0,2	-3,6
Hankintameno 31.12.	6,8	6,3
Kertyneet poistot 1.1.	3,9	5,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,2	-3,6
Tilikauden poistot	1,5	1,6
Kertyneet poistot 31.12.	5,1	3,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,6	2,5
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	0,6	0,6
Lisäykset		0,0
Vähennykset		0,0
Hankintameno 31.12.	0,6	0,6
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,6	0,6
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	3,5	5,9

Milj. €	2015	2014
14. Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	374,5	352,9
Lisäykset	0,6	26,4
Vähennykset		-4,8
Hankintameno 31.12.	375,1	374,5
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	2,4	2,4
Arvonalennukset	0,1	
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	2,5	2,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	372,6	372,1
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä		
	372,6	372,1
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	277,1	304,3
Lisäykset	110,0	167,0
Vähennykset	-135,2	-194,1
Määrä 31.12.	251,9	277,1
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Hankintameno 1.1.	118,4	114,9
Lisäykset	21,5	3,5
Vähennykset	-9,5	
Hankintameno 31.12.	130,4	118,4
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,1	0,1
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,1	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	130,3	118,3
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä		
Määrä 1.1.	16,0	27,5
Lisäykset	12,0	0,0
Vähennykset	-4,0	-11,5
Määrä 31.12.	24,0	16,0
Pääomalainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä		
Määrä 1.1.	5,5	
Lisäykset	8,0	5,5
Määrä 31.12.	13,5	5,5
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä yhteensä	37,5	21,5

Milj. €	2015	2014
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	1,2	1,3
Lisäykset	0,0	
Vähennykset		-0,1
Hankintameno 31.12.	1,2	1,2
Käypään arvoon arvostus	0,1	0,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,4	1,7
Pääomalainasaamiset muilta		
Määrä 1.1.	0,6	1,6
Lisäykset		1,5
Vähennykset		-2,5
Määrä 31.12.	0,6	0,6
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	0,0	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,6	0,6
Muut saamiset muilta		
Määrä 1.1.	14,5	21,7
Vähennykset	-7,2	-7,2
Määrä 31.12.	7,2	14,5
Sijoitukset yhteensä	801,4	805,8
15. Vaihto-omaisuus		
Tavarat	114,0	116,3
Muu vaihto-omaisuus	0,0	0,0
Ennakkomaksut	0,2	0,2
Yhteensä	114,2	116,4
16. Pitkäaikaiset saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset	2,1	2,3
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	2,1	2,3
17. Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	472,3	474,5
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	5,5	8,3
Muut saamiset	20,2	22,6
Siirtosaamiset	1,8	4,5
Yhteensä	27,5	35,3

Milj. €	2015	2014
Saamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		
Myyntisaamiset	0,7	1,3
Siirtosaamiset	0,7	0,0
Yhteensä	1,4	1,3
Muut saamiset	0,4	0,3
Siirtosaamiset	23,8	41,0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	525,4	552,6

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Rahoituserät	7,6	26,5
Muut	18,8	19,0
Siirtosaamiset yhteensä	26,4	45,5

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

18. Oma pääoma

Osuuspääoma 1.1.	169,4	163,4
Lisäys	2,6	6,0
Osuuspääoma 31.12.	172,0	169,4

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella. SOK:n sääntöjen mahdollistamat maksamattomat erääntymättömät osuusmaksut olivat 3,3 miljoonaa euroa 31.12.2015 (vuoden 2014 maksamattomia osuusmaksuja oli 5,8 milj.euroa).

31.12.2015 osuuskauppojen lukumäärä oli 28, osuuksien lukumäärän ollessa 350 568.

31.12.2014 osuuskauppoja oli 28 kpl ja osuuksia 350 290.

Lisäosuuspääoma 1.1.	12,8	12,8
Lisäosuuspääoma 31.12.	12,8	12,8

Lisäosuuspääoma koostuu osuuskauppojen vapaaehtoisista sijoituksista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupoilla on oikeus lisäosuusmaksujensa palautukseen osuuskuntalaisissa säädettyin ja SOK:n säännöissä määrättyin tavoin ja edellytyksin.

Milj. €	2015	2014
Käyvän arvon rahasto 1.1.	1,5	4,1
Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten		
Arvonmuutokset tilikauden aikana	0,4	1,0
Omasta pääomasta pois kirjattu ja tuloslaskelmassa esitetty määrä	-1,0	1,1
Myytavissä olevien rahoitusvarojen		
Arvonmuutokset tilikauden aikana	-0,3	0,0
Omasta pääomasta pois kirjattu ja tuloslaskelmassa esitetty määrä		-4,8
Käyvän arvon rahasto 31.12. ¹⁾	0,5	1,5

¹⁾ SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan ainoastaan liitetietona, jos erä on olennainen.

Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvostukset on tehty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen. Muiden kuin euromääräisten kassavirtojen osalta saatu diskonttoarvo on muunnettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamia valuuttakursseja.

Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy osakkeita, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä.

Vararahasto 1.1.	18,5	18,5
Vararahasto 31.12.	18,5	18,5

Hallintoneuvoston käyttörahasto 1.1.	0,0	0,1
Lisäys	0,1	
Vähennys	0,0	0,0
Hallintoneuvoston käyttörahasto 31.12.	0,0	0,0

Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	525,8	513,8
Siirto hallintoneuvoston käyttörahastoon	-0,1	
Lisäosuuspääoman korko	-0,2	-0,2
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	525,6	513,6
Tilikauden ylijäämä	41,2	12,2
Oma pääoma yhteensä	770,5	727,9

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Edellisten tilikausien ylijäämä	525,6	513,6
Tilikauden ylijäämä	41,2	12,2
Yhteensä	566,8	525,8

Milj. €	2015	2014
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero		
Aineettomat oikeudet	3,6	3,3
Muut pitkävaikuttaiset menot	2,7	2,4
Rakennukset ja rakennelmat	-0,3	-0,3
Koneet ja kalustot	-1,2	-0,5
Yhteensä	4,8	4,8

20. Pakolliset varaukset		
Vajaakäytössä olevat tilat	11,2	13,6
Muut pakollisest varaukset	0,7	1,0
Yhteensä	11,9	14,6

21. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut pitkäaikaiset velat	0,7	0,2
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	0,7	0,2

22. Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	559,8	543,5
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	24,7	25,6
Muut lyhytaikaiset velat	173,8	199,5
Siirtovelat	2,7	21,4
Yhteensä	201,2	246,6

Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	40,5	40,3
Yhteensä	40,5	40,3

Muut lyhytaikaiset velat	7,4	12,3
Siirtovelat	72,5	57,9
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	881,5	900,6

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	22,5	23,6
Rahoituserät	5,8	25,2
Muut	46,9	30,5
Siirtovelat yhteensä	75,2	79,4

Milj. €	2015	2014
VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET		
23. Vastuusitoumukset		
Annetut pantit ja vastuusitoumukset		
Muut annetut vakuudet		
Pantit	0,1	0,1
Takaukset	0,4	0,4
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	0,4	0,4
Saman konsernin yritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	221,0	242,4
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	19,4	59,3
Yhteensä	19,4	59,3
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten vastuista	21,0	26,2
Yhteensä	21,0	26,2
Muut vastuut		
Remburssivastuut	0,5	
Yhteensä	0,5	0,0
Leasingvastuut:		
Seuraavana vuonna maksettavat	29,0	30,5
Yli vuoden kuluttua maksettavat	81,6	104,7
Yhteensä	110,6	135,1
Ei peruutettavista olevista edelleen vuokratuista kohteista vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:		
Seuraavana vuonna maksettavat	5,7	6,5
Yli vuoden kuluttua maksettavat	32,9	42,5
Yhteensä	38,6	49,1
Takaisinostovastuut ¹⁾	33,9	36,2
Merkintäsitoumukset ²⁾	10,4	10,4
Muut vastuut ³⁾	9,8	
Yhteensä	54,1	46,6

¹⁾ Takaisinostovastuut koostuvat ostositoumuksesta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistorahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistorahastoyhtiöstä on 20 prosenttia.

²⁾ Merkintäsitoumus koostuu sitoumuksesta sijoittaa pääomapanoksia Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavaan kiinteistörahaan.

³⁾ Arvioitu kustannus osto-optiosta, jonka käyttöön SOK on sitoutunut. Osto-optio liittyy hotellikiinteistöön, jossa SOK on vuokralaisena.

Lisäksi SOK on antanut tukikirjeet SOK-Takaus Oy:n myöntämille takauksille. Tukikirjeiden määrä 31.12.2015 oli 71,9 miljoonaa euroa (77,9 milj. euroa 31.12.2014).

Muut taloudelliset vastuut:

Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 1,5 miljoonaa euroa (1,8 milj. euroa 31.12.2014).

Muut vastuusitoumukset:

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotantoyhtiöihin omanpääomaneutoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. Jo tehtyihin sijoituksiin liittyvää vastuuta omanpääomaneutoisesta rahoituksesta ei ole enää jäljellä (0,9 milj. euroa 31.12.2014). Vieraanpääomaneutoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomaneutoista rahoitusta. SOK:n tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomaneutoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 60,0 miljoonaa euroa (60,0 milj. euroa 31.12.2014), North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2014) ja North European Bio Tech Oy:lle pääomalainaa 3,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa 31.12.2014).

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

	€
Tuloslaskelman osoittama ylijäämä	41 231 467,87
Edellisten tilikausien ylijäämä	525 565 292,04
<u>Yhteensä</u>	<u>566 796 759,91</u>

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 41 231 467,87 euroa
käytetään seuraavasti:

- maksetaan lisäosuuspääoman korkoa	188 864,70
- jaetaan osuusmaksun korkona tilikauden alkuun mennessä osuuskauppojen suorittamille osuusmaksuille	5 627 135,14
- siirretään hallintoneuvoston käyttörahastoon	50 000,00
- jätetään edellisten tilikausien ylijäämätilille	35 365 468,04

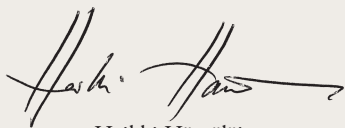
SOK:n omat pääomat tulevat olemaan, jos osuuskunnan
kokous hyväksyy yllä olevan ehdotuksen

Osuuspääoma	172 006 500,00
Lisäosuuspääoma	12 750 000,00
Vararahasto	18 473 154,85
Hallintoneuvoston käyttörahasto	82 634,97
<u>Edellisten tilikausien ylijäämä</u>	<u>560 930 760,08</u>
<u>Yhteensä</u>	<u>764 243 049,90</u>

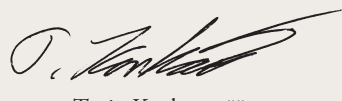
Helsingissä 11. päivänä helmikuuta 2016

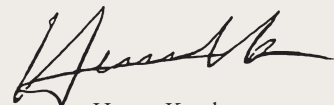
Taavi Heikkilä

Heikki Hämäläinen

Tapio Kankaanpää

Hannu Krook

Timo Mäki-Ullakko

Matti Niemi

Jouko Vehmas

Tilintarkastuskertomus

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan jäsenille

Olemme tilintarkastaneet Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudattamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syylistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus osuuskuntaa kohtaan, taikka rikkoneet osuuskuntalakia tai osuuskunnan sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 18. maaliskuuta 2016

KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan sääntöjen 13 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisesti hallintoneuvosto on tänään tarkastanut hallituksen laatiman tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2015 sekä perehtynyt tilintarkastuskertomukseen.

Hallintoneuvosto esittää lausuntonaan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja että tilivuoden tulosta ja omaa pääomaa koskeva hallituksen ehdotus hyväksytään.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa jäsenet Timo Hollmén, Kimmo Koivisto, Hannu Krook, Antti Määttä, Matti Pikkarainen, Ilkka Pirskanen ja Kimmo Simberg. Edellä lueteltujen tilalle esitetään varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa valittavaksi seitsemän jäsentä seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Helsingissä 31. päivänä maaliskuuta 2016

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallintoneuvoston puolesta

Matti Pikkarainen
puheenjohtaja

Seppo Kuitunen
sihteeri

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK)
Fleminginkatu 34, Helsinki
PL 1, 00088 S-RYHMÄ
puh. 010 76 8011
(0,0835 €/puhelu + 0,1209 €/min)
www.s-kanava.fi